

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

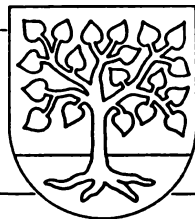
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN

FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE

Nr. 6, - juli 1992

Indhold:

Redaktion, ekspedition, priser og aktiviteter	s. 2
SSF's årsmøde 1992, - og SSF's vedtægter (ændret 1992)	s. 3-9
SSF's bestyrelse, tilsluttede foreninger mv.	s. 10
Programmer	s. 10-27
F.04 Hjørring	s. 10-11
F.07 Odense	s. 12-13
F.10 Trekantområdet	s. 13
F.11 Vestsjælland	s. 14
F.12 Viborg	s. 15-16
F.13 Aarhus	s. 16-17
F.15 Aalborgegnen	s. 18-20
F.16 Holstebro	s. 20-21
F.19 Bølling-Nr. Horne Hrd.	s. 21-22
F.20 Haderslev	s. 22-23
F.22 Korsør	s. 23
F.24 Roskilde	s. 24
F.25 Sydsjælland	s. 25-26
F.27 Østsjælland	s. 26-27
Øvrige progr. (Herning, Kolding, Randers og Storkøbenhavn)	s. 27-28
Regulering af tidspunkter for indsendelser ... vedr. SLÆGTEN	s. 28-29
Sidste nyt fra DHF, - Folketællinger (supplement)	s. 29
Vitus Berings mormors afstamning....., af Ejnar C. Larsen	s. 30-31
Nye forhold på landsarkiverne i København og Viborg	s. 32-34
Lidt om skiftevesen, af S.E. Sørensen	s. 34-38
Forkundskaber er nyttige - Arkivernes Informationsserie	s. 38-39
Det danske Udvandrerarkiv fylder 60 år	s. 39-40
En adelsjomfru Norby på Udegaard i Ansager sogn?, af Viuf-Sørensen	s. 40-44
Professor Ole Borchs bror i Fjaltring	s. 44
Valdemar Sejr og nutiden	s. 44

SLÆGTEN (ISSN 0905-7064) udgives af Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF), p.t. 1. januar og 1. juli. - Redaktion og ekspedition: Anton Blaabjerg og Birgit Øskov. - Stof fra bladet må benyttes med kildeangivelse, hele artikler eller større dele deraf dog kun efter tilladelse.

Redaktion, ekspedition og betaling

Anton Blaabjerg, ansvarshavende redaktør, Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 86 61 04 36, modtager henholdsvis senest 15. maj og 15. november foreningernes programmer og artikler (også gerne før).

Birgit Øskov, ekspedition, Vesterbrogade 6, 3.th-15, 9400 Nørresundby, tlf. 98 17 63 76, modtager ligeledes senest henholdsvis 15. maj og 15. november - gerne før - foreningernes kuverter (format A5 med endelukning, selvklæbende, ufrankerede, adresserede, B-mærkede og afsenderstemplede).

Bent Askjær, SSF's kasserer, Hybenvænget 26, 6000 Kolding, tlf. 75 52 92 80 modtager - ligeledes senest henholdsvis 15. maj og 15. november - de abonnerende foreningernes betaling, nemlig p.t. 7 kr. pr. forsendelse, på SSF's giro-konto 1 46 39 69. - Private abonnenters betaling opkræves een gang årligt (i nummeret 1. januar).

Priser

Stykprisen for SLÆGTEN nr. 6 er stadig uændret (reguleres efteråret 92):

- 7 kr. ved samlet abonnement for foreninger under SSF.
- 15 kr. plus forsendelse (ialt 40 kr. pr. år) i privat abonnement.
- 20 kr. plus forsendelse i løssalg.

Særtryk af SLÆGTEN nr. 1, lægdsrulle-forkortelserne tilføjet tilgangslisternes årlige bogstavkoder, 8 s., for kun 5 kr.

SLÆGTSFORSKNING - DIN DANMARKSHISTORIE, grundlæggende oplysninger om slægtsforskning, 8 s. for kun 2,50 kr.

Pjecerne (prisen er eksklusiv porto) anbefales både til undervisning og foreningsarbejde, f.eks. ved medlemstilgang.

Aktiviteter

1. september

HVEM FORSKER HVAD udkommer.

Weekenden 9.-11. oktober

SSF afholder SLÆGTSHISTORISK WEEKENDKURSUS på Båring Højskole med temaet: Samfundets laveste klasser, - se vedlagte program. - Tilmelding senest 1. september.

Mandag 4. januar 1993

SLÆGTEN nr. 7 udkommer.

SAMMENSLUTNINGENS ÅRSMØDE 1992

På mødet, der blev afholdt 25. april 1992 på Hotel Landsoldaten i Fredericia, aflagde SSF's formand, Ingvar Musaeus, beretning om virksomheden i 1991:

MEDLEMSTAL

I foråret 1991 meldte Slægtshistorisk Selskab for Østsjælland sig ind i Sammenslutningen som aktivt medlem med 32 enkeltmedlemmer.

Efter sidste årsmøde, hvor der for første gang blev fastsat en kontingentstørrelse for passivt medlemskab, meldte Samfundet for dansk genealogi og Personalthistorie sig med ønske om at blive passivt medlem for en 1-årig periode med 920 enkeltmedlemmer.

Jeg byder de to foreninger hjerteligt velkommen og håber på gensidigt udbytte af medlemskabet, der gerne for Samfundets vedkommende skulle kunne videreføres som et aktivt medlemskab.

Sammenslutningen omfatter således nu 25 aktive medlemsforeninger med ialt 2.454 enkeltmedlemmer og 1 passiv medlemsforening med 920 enkeltmedlemmer. I forhold til sidste årsmøde svarer disse tal til en stigning på 13,2 % af de dengang aktive 2.167 enkeltmedlemmer, og Sammenslutningens samlede antal enkeltmedlemmer udgør nu 3.374.

EGNE AKTIVITETER

SSF's Litteraturfortegnelse bragtes for 5. gang i HVEM FORSKER HVAD, som sædvanligt omfattende personal- og lokalhistoriske udgivelser, denne gang fra 1990. Det er fortsat Mikael Horn, der står for fortegnelsens udarbejdelse.

Slægtshistorisk Weekendkursus 1991 blev gennemført 4.-6. oktober på Båring Højskole over temaet KVINDENS PLADS I SAMFUNDET 1660-1915; ca. 85 deltagere fik her lejlighed til at høre 6 kvindelige foredragsholdere, som hver bidrog til det glimrende udbytte af kursus. Det blev planlagt og gennemført af Jytte Skaaning og iøvrigt støttet af Bent Askjær. I SLÆGTEN's januarnummer er - som sket tidligere - bragt fortegnelse over foredragsholderne med deres foredragsemner og angivelse af dertil knyttede kilder eller litteratur.

SLÆGTEN - FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE udkom med nr. 3 i januar og nr. 4 i juli. Bladets oplagstal har været stadig stigende i 1991, idet nr. 3 kom i 1.002 og nr. 4 i 1.128 eksemplarer. Hvert nummer består af 40 sider, hvilket iøvrigt også er gældende for det første nummer i 1992, hvor oplagstallet er 1.196. Bestyrelsen har lagt vægt på at fastholde bladets pris på samme lave niveau, som det er sket hidtil og nu også for 1992; men det er rettest allerede nu at bebude en prisforhøjelse fra 1993. Bladets redaktion består uændret af Anton Blaabjerg og Birgit Øskov, der har formået at præstere et gedigent og præcist stykke arbejde, hvilket de skal have en stor tak for.

Jeg vil nævne et arrangement, der fandt sted fornylig, og altså ikke i beret-

ningsåret. Det drejer sig om Slægtsforskertræf 1992 i København, som den 4. i denne måned blev gennemført af København-foreningen. På grund af foreningens mod og meget store indsats fik træffet et storartet forløb på Københavns Universitet og med rigtig mange deltagere. Det var et scoop, at foreningen havde fået den nye rigsarkivar til at komme til stede og tale til deltagerne. Det er min opfattelse, at rigsarkivaren er en åben og positiv person, der er rede til at løse sin opgave, som leder af det statslige arkivvæsen med blik for, at slægtsforskerne er en væsentlig part af arkivernes brugere; han omtalte en undersøgelse, der viste, at ca. 60 % af arkivernes besøgende er forskere, der primært arbejder med slægts- og lokalhistorie, hvorved kan understreges den fylde og vægt, der bør lægges på vort arbejde og de arbejdsvilkår, der bydes os på arkiverne. Sæmmenslutningen kunne ønske, at langt flere, end tilfældet er i dag, af disse arkivbenyttere vil tilslutte sig de slægtshistoriske foreninger og dermed SSF. Jeg vil gerne her udtale en påskønnelse af København-foreningens store arbejde og takke jer for indsatsen.

FORHOLDET TIL OFFENTLIGE MYNDIGHEDER

I sidste års beretning kom jeg ind på Sæmmenslutningens engagement i arbejdet med den nye arkivlov og sluttede med en omtale af mødet 31. januar 1991 på Christiansborg. Siden da har jeg 11. juni repræsenteret SSF ved et møde i Kulturministeriet, hvor ministeren ønskede "en uddybende samtale vedr. bestemmelser om statens arkivers forhold til de øvrige arkiver i Danmark". I mødet deltog tillige bl.a. formændene for SLA, SLF og Stadsarkivarforeningen og en repræsentant for Dansk Kulturhistorisk Museumsforening. Vi fik lejlighed til at udnytte de synspunkter, der var givet udtryk for i høringsvarene ½ år i forvejen, og kunne ellers håbe på, at de kunne gøre indtryk. 22. januar i år fremsatte kulturministeren så sit arkivlovforslag for Folketinget. Det kan glæde, at den almindelige 30-års frist er fastholdt deri, og at en fælles 80-års frist er gældende for arkivalier, der ikke umiddelbart kan anvendes og ikke hører ind under 30-års reglen. At der ikke er tænkt ændring af 50-års fristen for kirkebøger kan SSF især glæde sig over. Alt i alt vil jeg opfatte det foreliggende lovforslag som bedre end det udkast, den forrige kulturminister udsendte til høring, og der er grund til at notere sig det positive signal, der af rigsarkivaren blev givet på Københavns Universitet ved en udtalelse om, at den kommende arkivlov fra hans side vil blive administreret med al den velvilje, der er mulighed for.

SAMARBEJDE MED ANDRE HISTORISKE ORGANISATIONER

For et år siden berettede jeg om det arbejde, som den nye bestyrelse for Dansk Historisk Fællesforening havde påbegyndt med henblik på at skabe en ny organisationsform, der ville være acceptabel for et flertal. Jeg nævnte tillige, at det måtte være afgørende for SSF at holde fast ved sin tilknytning til fællesforeningen for derved at være med til at bevare og øge det folkelige historiske arbej-

de overalt i landet. Det har derfor været med stor interesse, at vi har fulgt med i den udvikling, der kom til at præge Dansk Historisk Fællesforening i 1991, og som bl.a. mandede ud i vedtagelse af nye vedtægter, hvorefter DHF nu står for det nye navn: Dansk Historisk Fællesråd. Fra disse nye vedtægter skal jeg nævne 4 forhold, som må interessere vor sammenslutning:

1. Som medlemmer kan optages dels landssammenslutninger, hvis væsentlige formål er at varetage medlemmernes interesse for historie, og dels foreninger og institutioner, der arbejder til fremme for historisk forskning og formidling (de såkaldte direkte medlemmer).
2. Fællesrådets repræsentantskab består af 1 delegeret for hvert medlem.
3. Fællesrådets styrelse består af 1 medlem repræsenterende hver landssammenslutning samt 4 medlemmer valgt af de direkte medlemmer. En landsammenslutning udpeger selv sit styrelsesmedlem, medens de direkte medlemmer vælger den øvrige styrelse.
4. Ved alle afstemninger på repræsentantskabsmøder (bortset fra valg af styrelsesmedlemmer) har landssammenslutningernes delegerede hver 5 stemmer og de direkte medlemmers delegerede hver 1 stemme.

Sideløbende med den strukturforskydning, der således fandt sted ved ændringen af Dansk Historisk Fællesforening fra en paraplyorganisation til et samråd under navnet Dansk Historisk Fællesråd, har S sammenslutningen udbygget sit samarbejde med Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie. De to organisationers bestyrelser har drøftet mulighederne for et tættere organisatorisk virke, som det blev nævnt i den skrivelse, som 16. december udsendtes til alle medlemsforeningerne, idet en væsentlig ting var ønsket om at skabe grobund for én landsorganisation for slægtshistoriske foreninger med den deraf følgende mulighed for et ændret medlemskab af Dansk Historisk Fællesråd. I Samfundet manifesterede ønsket om at være med i en sådan udvikling sig i beslutningen om at blive medlem af SSF, hvilket altså nu er sket. For den videre udviklings skyld står SSF i dag over for at skulle tage stilling til de foreslåede vedtægtsændringer, hvis vedtagelse er en nødvendighed for, at bl.a. landsdækkende organisationer kan opnå aktivt medlemskab af SSF.

Samarbejdet de to organisationer imellem har desuden givet resultater på det felt, der har med vort "fælles barn" HVEM FORSKER HVAD at gøre. Deltagere i årsmøde 1991 husker måske, hvordan redaktør Franz Horvath måtte stå for skud, og en ikke uvæsentlig, medvirkende faktor i den situation var måske nok en for svag støtte fra "faders og moders" side. Bl.a. derfor er der i årets løb etableret et Redaktørudvalg, hvis medlemmer er redaktørerne for Personalhistorisk Tidsskrift, Hvem Forsker Hvad og Slægten. Disse tre redaktører har sammen med de to organisationers formænd drøftet mange sider af de udgivelsesvirksomheder, som vi er fælles om; men som også vil være stærkt afhængige af den fremtidige organisationsform, som nye vedtægter kan åbne op for.

Jeg vil her takke Samfundet for det meget positive og målbevidste samarbej-

de, vore to organisationer har haft i årets løb. Det har gennem de senere år vist sig muligt at nå frem mod et mål, der kan ligne det, som glippede i tiden op mod SSF's stiftelse for 11 år siden. Også tak, fordi Samfundet klart har udtalt, at den landsdækkende sammenslutning på vort historiske felt bør være SSF.

Til redaktionen for Hvem Forsker Hvad - Helle Villesen og Franz Horvath - skal lyde en tak for det store arbejde, som I fortsat har lagt i driften og trivselen af det væsentlige årsskrift, som vi alle har et ansvar for, men så sandelig også udbytte og fornøjelse af.

AFSLUTNING

De forholdsvis mange opgaver, der har påhvilet bestyrelsen, har medført samarbejde af forskellig art med andre historiske organisationer, ud over Dansk Historisk Fællesråd også med S sammenslutningen af Lokal Arkiver og Dansk Lokalhistorisk Forening (den tidligere S sammenslutning af Lokalhistoriske Foreninger). Jeg vil med disse bemærkninger markere, at vi er dem tak skyldig bl.a. for mange drøftelser og udveksling af skriftlige materialer.

Formanden takkede til sidst medlemsforeningerne for deres tilslutning til det arbejde, der gøres, og understregede vigtigheden i foreningernes accept af, at der i fællesskab må ydes noget, så det slægtshistoriske arbejde placeres i den historiske bevidsthed i bredere forstand. Formanden rettede tillige en tak til bestyrelsens medlemmer for deres arbejde i årets løb.

Bestyrelsens forslag om vedtægtsændringer gav anledning til drøftelse af enkelte punkter og spørgsmål, der alle afklaredes, hvorefter forslagene blev vedtaget med næsten alle stemmer for. De nu gældende vedtægter gengives nedenfor. Efterfølgende godkendte årsmødet, at SSF fortsætter sit medlemskab af Dansk Historisk Fællesråd som landssammenslutning.

I forbindelse med valgene oplyste Jørgen Aasberg, København, at han ikke ønskede genvalg, hvorefter Jette Carlsen, Århus, nyvalgte, og Ingvar Musaeus, Viborg, Jytte Skaaning, Odense, og Jørgen Østergaard, Herning, genvalgte som bestyrelsesmedlemmer. Tove Glud Rasmussen, Århus, genvalgte som revisor, og Helen Jensen, Herning, nyvalgte som revisorsuppleant, da Lone Wredstrøm, København, ikke ønskede genvalg.

Århus-foreningens forslag til folder om slægtshistoriske foreninger blev positivt modtaget og vil blive behandlet nærmere ved bestyrelsens foranstaltning.

Næste årsmøde afholdes 17. april 1993.

Efter årsmødet konstituerede bestyrelsen sig med Ingvar Musaeus som formand,

Jette Carlsen som næstformand, Bent Askjær som kasserer og Jørgen Østergaard som sekretær.

I.M.

VEDTÆGTER

for

SAMMENSLUTNINGEN AF SLÆGTSHISTORISKE FORENINGER

(Stiftet 23. april 1981)

§ 1

Sammenslutningens navn er SAMMENSLUTNINGEN AF SLÆGTSHISTORISKE FORENINGER.

Foreningens hjemsted er den til enhver tid værende formands adresse.

§ 2

Sammenslutningens formål er at varetage slægtshistoriske foreningers interesser.

Formålet søges opnået ved at udgive publikationer og iværksætte kursusvirksomhed og andre egnede aktiviteter, ved at formidle kontakt til offentlige og private arkiver og institutioner samt ved at repræsentere medlemmerne over for offentlige myndigheder. Sammenslutningen kan tilslutte sig og samarbejde med andre historiske foreninger og sammenslutninger, idet tilslutning kræver årsmødets godkendelse.

§ 3

Som aktive medlemmer kan optages foreninger og organisationer med slægtshistoriske og personalhistoriske formål.

Med bestyrelsens godkendelse kan optages passive medlemmer (andre historiske foreninger og institutioner). Repræsentanter for sådanne medlemmer kan uden stemmeret deltage i årsmødet og dets forhandlinger, men kan ikke indvælges i bestyrelsen.

Sammenslutningens højeste myndighed er årsmødet.

Ordinært årsmøde holdes inden udgangen af juni måned efter skriftlig indkaldelse med dagsorden, der skal indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent.
2. Valg af 2 sekretærer.
3. Formandens beretning.
4. Regnskabsaflæggelse ved kassereren.
5. Fastsættelse af kontingent for det følgende kalenderår.
6. Indkomne forslag.
7. Valg til bestyrelsen.
8. Valg af revisor.
9. Valg af revisorsuppleant.
10. HVEM FORSKER HVAD.
11. Fastsættelse af tid og sted for næste årsmøde.
12. Eventuelt.

Dagsorden udsendes senest 1 måned forud for årsmødet, og forslag, der ønskes behandlet på årsmødet, skal være bestyrelsen i hænde senest 2 måneder forud for årsmødet.

Aktive medlemmer har på årsmødet 1 stemme for hvert påbegyndt antal af 100 foreningsmedlemmer.

Stemmeret er betinget af, at forfaldent kontingent er betalt inden udgangen af januar kvartal.

Årsmødets beslutninger træffes ved almindeligt stemmeflertal. Ændringer i vedtægterne kræver 2/3 majoritet blandt de fremmødte stemmeberettigede medlemmer.

Afstemning foretages skriftligt, såfremt 1 stemmeberettiget årsmødedeltager fordrer det.

Ekstraordinært årsmøde afholdes, såfremt et flertal i bestyrelsen ønsker det, eller når halvdelen af de aktive medlemmer fremsætter skriftlig anmodning herom til bestyrelsen.

§ 5

På årsmødet aflægger formanden beretning om arbejdet i det forløbne år, og kassereren fremlægger det reviderede regnskab. Beretning og regnskab indstilles til årsmødets godkendelse.

På årsmødet vælges 7 bestyrelsesmedlemmer for 2 år ad gangen. 3 bestyrelsesmedlemmer afgår på hvert ulige årstal og 4 på hvert lige årstal.

Såfremt et bestyrelsesmedlem udtræder af bestyrelsen inden valgperiodens udløb, vælges i stedet på det førstkommende årsmøde et nyt bestyrelsesmedlem, der skal sidde samme valgperiode som det afgåede.

Endvidere vælges 1 revisor og 1 revisorsuppleant for 1 år ad gangen.

Bestyrelsen konstituerer sig med formand, næstformand, kasserer og sekretær.

Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden, og bestyrelsen kan nedsætte udvalg til løsning af specielle opgaver. Til sådanne udvalg kan vælges medlemmer uden for bestyrelsen.

§ 6

Regnskabsåret er kalenderåret.

De aktive medlemmer betaler kontingent i forhold til deres medlemstal ved udgangen af det foregående år. Kontingent for det følgende år fastsættes af årsmødet.

Passive medlemmers kontingent fastsættes ligeledes af årsmødet.

§ 7

Sammenslutningen kan ophæves, såfremt 2 på hinanden følgende ordinære årsmøder vedtager det. Ved det første af disse møder kræves 2/3 majoritet blandt de fremmødte stemmeberettigede medlemmer; ved det andet årsmøde kræves blot almindeligt stemmeflertal for ophævelsen. Sammenslutningens midler tilfalder i så fald de aktive medlemmer i forhold til deres medlemstal.

- - - - -

Således vedtaget på årsmødet 17. april 1980 og ændret på årsmøderne 24. april 1982, 28. april 1984 og 25. april 1992.

SAMMENSLUTNINGEN AF SLÆGTSHISTORISKE FORENINGER

Sammenslutningens bestyrelse:

Ingvar Musaeus, fmd., Skovstien 22, Birgittelyst, 8800 Viborg,
tlf. 86 63 83 39.

Jette Carlsen, næstfmd., Hedevangen 81, 8800 Viborg, tlf. 86 67 25 60.

Jørgen Østergaard, sekr., Rugvangen 41, 7400 Herning, tlf. 97 12 33 28.

Bent Askjær, kass., Hybenvænget 26, 6000 Kolding, tlf. 75 52 92 80.

Jytte Skaaning, Vinkældervej 6A, 5000 Odense C, tlf. 66 14 88 77.

Mikael Horn, Enghavevej 23, 4540 Fårevejle, tlf. 53 45 54 10.

Birgit Flemming Larsen, Klostermarken 13, 9000 Aalborg, tlf. 98 16 11 35.

SSF omfatter nu 25 regionale foreninger. De er her opført i den rækkefølge, hvori der tilmeldt SSF, for samtidige desuden alfabetisk ordnet; de tilføjede foreningsnumre (F.nr.) er således faste fra gang til gang. - Foreningerne er flg.:

F.01 Bording, F.02 Grindsted, F.03 Herning, F.04 Hjørring (A), F.06 Morsø, F.07 Odense (A), F.08 Randers, F.09 København (BC), F.10 Trekantområdet (A), F.11 Vestsjælland (AC), F.12 Viborg (AB), F.13 Aarhus (AB), F.14 Sønderjylland (B), F.15 Aalborgegnen (AB), F.16 Holstebro (A), F.18 Sæby, F.19 Bølling-Nr. Horne Hrd. (AB), F.20 Haderslev (A), F.21 Esbjerg, F.22 Korsør (AB), F.23 Frederikshavn, F.24 Roskilde (A), F.25 Sydsjælland (A), F.26 Koldinghus (C) og F.27 Østsjælland (AC). - Mærkningerne i parentes betyder: A abonnerer på SLÆGTEN, B abonnerer på HVEM FORSKER HVAD, C udgiver eget medlemsblad.

Hertil kommer F.28 Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie, der har medlemmer over hele landet, og hvis altoverskyggende aktivitet er udgivelsen af PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

Programmer

- for de på SLÆGTEN abonnerende 14 regionale foreninger. - De med (FU) mærkede foredrag afholdes i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Slægtshistorisk Forening for Hjørring og Omegn

Tirsdag 8. september (FU)

Ingvar Musaeus, formand for SSF: Soldater i slægten.

Tirsdag 6. oktober (FU)

Birgit Løgstrup, arkivar v. LA i Viborg: Godsarkiv og slægtshistoriker.

Tirsdag 27. oktober

Besøg på Bjergby-Mygdal lokalhistoriske arkiv.

Arkivet findes i Bjergby skoles bibliotek, Asdalvej 8 i Bjergby (fra Ringvejen køres ad Skagen Landevej og til venstre ved Brugsen). Aftenen indledes med forevisning af en sognefilm fra 1940.

Tirsdag 3. november

Børge Gjøderum Gade, slægtsforsker bosat i Vestjylland, men med vendelblod i årerne: Mine forfædre og røverbanden på Den jyske Ås.

Mandag 23. november

Busekskursion til landsarkivet i Viborg.

Tilmelding til turen, der incl. aftenkaffe forventes at koste 150 kr., til formanden, telefonisk eller ved møderne. Forudbestilling af arkivalier tilrådes; lånesedler fås ved tilmeldingen og afleveres senest 1 uge før turens afholdelse.

Tirsdag 1. december

Jens L. Jensen, fhv. lærer og kirkesanger i Jerslev: Vendelbosnak.

Der vil blive fortalt vendelbohistorier og læst op på dialekt. Julemødet byder også på fællessang og glögg.

Tid og sted

Kl. 19.30 i Rådhuskælderen, arkivbesøget i Bjergby samme tid. Ekskursionen til Viborg starter kl. 17.00 fra Sct. Olai Plads. Kørelejlighed til Bjergby kan arrangeres via Asger Bruun. - Husk kaffe og brød medbragt til møderne.

Kontingent

85 kr. årligt.

Kurser

Slægtsforskning for begyndere ved Asger Bruun og gotisk skriftlæsning for lidt øvede ved Per Maack Andersen tilbydes mandag aften. Se FOF's program, der udsendes ultimo august.

Bestyrelsen

Per Maack Andersen, fmd., Christiansgade 24A, 9800 Hjørring,

tlf. 98 92 70 75.

Asger Bruun, sekr., Pileurtvej 1, 9800 Hjørring, tlf. 98 91 19 84.

Hjørdis Kryshanoffsky, kass., Teglværksvej 60, Bjergby, 9800 Hjørring, tlf.

98 97 11 87.

Bjarne Simonsen, Kirkensgårdsvej 1, Skallerup, 9800 Hjørring, 98 96 81 43.

Per Gade Mortensen, Løkkensvej 347, Gjurup, 9800 Hjørring, tlf. 98 90 13 47.

Slægtshistorisk Forening Odense

Onsdag 30. september

Maria Rytter, cand. mag., Odense:

"TVANGEN" - Odense Tugt- og Arbejdsanstalt 1752-1949 og dens mest "prominente" fange, maleren H.P. Carlsen (1855-1950).

Onsdag 28. oktober

Studietur til Landsarkivet for Fyn, Jernbanegade 36.

Læsesalen er åben for medlemmerne i tiden kl. 19.00-22.00 mod betaling af et mindre gebyr. Der vil være mulighed for vejledning og hjælp af bestyrelsesmedlemmer under studieturen.

Tilmelding og evt. bestilling af arkivalier til Jytte Skaaning senest 20. oktober. - Antal læsesalspladser max. 23.

Onsdag 25. november

Anders Enevig, forfatter, Odense:

Danske rejsende og cirkusslægten Hinné.

Onsdag 16. december

Holger Dyrbye, arkivar ved Odense Stadsarkiv:

Hugo Matthiessens Odense - (Odense 1915). - Lysbilledforedrag.

Onsdag 27. januar 1993

Generalforsamling.

En gruppe kursister fra kursus i gotisk skriftlæsning: "Conferentsraad Wegener den brave". Mosaik omkring præstesønnen fra Gudbjerg ud fra læste breve.

Tid og sted

Møderne (undtagen studieturen til landsarkivet 28. oktober) afholdes kl. 19.15 på Fyns Kunstmuseum, Jernbanegade 13, 5000 Odense C.

Kontingent

75 kr. om året.

Bestyrelsen

Jytte Skaaning, fmd. 1992, Vinkældervej 6A, 5000 Odense C, tlf. 66 14 88 77.
 Finn Grandt-Nielsen, næstfmd., Stavrevej 27, Måle, 5300 Kerteminde,
 tlf. 65 34 24 30.

Solveig Stroyer, sekr., Johannevej 21, 5000 Odense C, tlf. 66 14 95 01.

Børge Jørgensen, kass., Hjallesøvej 167, 5230 Odense M, tlf. 66 14 78 98.

Sonja Hjelm Pedersen, Toppen 10, 5270 Odense N, tlf. 66 18 07 04.

Trekantområdets Slægtshistoriske Forening**Mandag 14. september (FU)**

Erik Kann, stud. mag., København: Om at skrive en slægtsbog.

Mandag 12. oktober

Ester Nørrelykke, medlem af foreningen: Frøstrup Hede og dens beboere.

Mandag 9. november (FU)

Gunnar Lind, mag. art., København: Soldater i 1700-tallet.

Mandag 14. december (FU)

Jens Holmgaard, fhv. landsarkivar, Viborg: Bønder og brændevin i 1700-tallet.

Mandag 11. januar 1993

Harry Sørensen, pastor, Kolding: Fra Christian IV til Dronning Margrethe II.

Tid og sted

Kl. 19.30 på Depotgården, Lollandsgade 2-4, 7000 Fredericia.

Kontingent

Årligt pr. medlem 100 kr., par 150 kr., gæstebillet 25 kr.

Bestyrelsen

Bent Askjær, fmd., Hybenvænget 26, 6000 Kolding, tlf. 75 52 92 80.

Gudmund Bornemann Madsen, næstfmd., Dronningensgade 33, 7000 Fredericia,
 tlf. 75 92 73 04.

Birgit Lassen, kass., Fruetoften 4, Brøndsted, 7000 Fredericia, tlf. 75 86 67 15.

Kay Adelfred, Koldingvej 21, 7100 Vejle, tlf. 75 83 21 78.

Knud B. Andersen, Hestehaven 21, 7000 Fredericia, tlf. 75 92 43 38.

Bente Rasmussen, Langagervej 5, 5500 Middelfart, tlf. 64 40 31 36.

**Slægtshistorisk Forening
for Vestsjælland**

August

Sæsonen indledes med 2 lokalmøder over emnet: Du og dit lokalhistoriske arkiv.
Holbæk: Mandag 24.8. kl. 19.00 på biblioteket, Peter Korsgaard fortæller.
Slagelse: Tirsdag 25.8. kl. 19.00 i bibliotekets Lille mødesal, Gitte Strange fortæller.

Mandag 28. september

Kl. 19.00 besøg på Dansk Folkemindesamling, Københavns Universitet, Birkerød, hvor Else Marie Kofoed fortæller.

Lørdag 31. oktober

Kl. 13.30 den årlige "Slægtsforskerens dag" på Vallekilde Højskole, hvor Erik Kann fortæller om lægdsruller og fæstebreve.

Mandag 30. november

Kl. 19.00 på Slagelse Centralbibliotek, hvor arkivar Erik Nørr fortæller om præsternes administrative virke og slægtsforskerens brug heraf.

Kontingent

Årligt pr. medlem 100 kr., pensionister 70 kr., par 150 kr. og pensionistpar 110 kr.

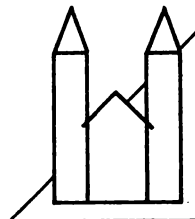
Bestyrelsen

Elisabeth Larsen, fmd., Byvænget 25, 4573 Højby Sj., tlf. 59 30 20 42.
Mikael Horn, kass., Enghavevej 23, 4540 Fårevejle, tlf. 53 45 54 10.
Ole Pedersen, sekr., Slotsgade 8B, 4200 Slagelse, tlf. 53 53 30 25.
Lars Rynord, Vermundsvej 17, 4200 Slagelse, tlf. 53 53 50 98.
Oscar Udsholt, Elmær 46, 4534 Hørve, tlf. 53 45 63 32.

SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR VIBORG OG OMEGN

Torsdag 17. september (FU)

Esbén Graugaard, cand. mag., museumsinspektør, Holstebro: Vestjysk studehandel siden 1788.

Med frigørelsen fra det monopol, som købstæderne og godsejerne indtil 1788 havde på denne handel, åbnedes vejen for bonden som handelsmand. En helt speciel kultur og økonomi opstod på den baggrund, især i Vestjylland.

Foredraget beretter om de fremtrædende vestjyske studehandlerslægter og deres indbyrdes forbindelser. Nævnes kan Breinholt, Strandbygaard, Buch og Jørgensen/Hagensen først i århundredet og senere Villemoes, Ladefoged, Revsgaard og Lundgaard op omkring 1900. Ud over det personalhistoriske stof trækker foredraget den lange linje fra 1788, over Englandshandelen, eksportmarkeder, slagterier, drivveje og kroer.

Torsdag 15. oktober

Samarbejdsaften på selveste landsarkivet fra kl. 19.00 (husk at møde mellem 18.45-19.00, da døren låses) til kl. 22.00. Der er gratis adgang for foreningens medlemmer; for ikke-medlemmer er prisen 40 kr.

Denne aften er der helt andre muligheder for at få praktiske anvisninger og hjælp, end når samarbejdsaftenen holdes på biblioteket. - Arkivalier til denne aften bestilles hos formanden til og med mandag 12. oktober.

Slut op omkring dette specielle arrangement! - Det gentages kun, hvis der er interesse derfor.

Torsdag 5. november (FU)

Jens Michael Hertz, res.læge, Genetisk Institut v. Århus Universitet: Arvelighed og arvelige sygdomme.

Som slægtsforskere må enhver afskygning af arvelighed have interesse.

Torsdag 3. december (FU)

Ole Faber, museumsinspektør, Varde: Sølvtøj og mennesker.

Foredragsholderen har bl.a. beskæftiget sig med problemerne omkring det at aldersbestemme og identificere de oprindelige ejere af sølvtøj samt at følge den arvegang, som dette har fulgt ned gennem generationerne.

Tid og sted

Alm. møder kl. 19.30 på Viborg Centralbibliotek, studiekredslokale 4.

- Bemærk, at aktiviteterne er øget for sammen med Historisk Samfund for Viborg Amt at dække 1. og 3. torsdag i månederne september-april (undtagen januar) med møder af historisk art, fortrinsvis på biblioteket.

Kontingent

95 kr. dækkende foredrag, SLÆGTEN og HVEM FORSKER HVAD.

Bestyrelsen

Anton Blaabjerg, fmd., Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 86 61 04 36.

Lilian Kristensen, kass., Mågevej 2, Mønsted, 8800 Viborg, tlf. 86 64 63 73.

Mona Finderup, sekr., N. Bødgersvej 6, Hvornum, 9500 Hobro, 98 54 70 15.

Hans Viuf-Sørensen, Søvnøget 2, 8800 Viborg, tlf. 86 61 30 94.

Magne Juhl, Rævehøjen 2, 8800 Viborg, tlf. 86 67 13 15.

Valdemar Sejr og nutiden

Viborg-foreningens tak for interessen for hæftet findes s. 44.

**Slægtshistorisk Forening
Aarhus**

Mandag 14. september (FU)

Knud Prange, lektor, leder af Lokalhistorisk Afd., København:

Rodebunke eller rigtig personalthistorie? Lad os skrive slægtens historie.

Vi har utroligt mange muligheder for at komme ind på livet af vore forfædre.

Foredraget giver nogle eksempler på, hvordan vi kan sammenstykke de mange

spredte optegnelser, vi har liggende, så vi kommer igang med at skrive slægtens historie.

Mandag 12. oktober (FU)

Birgit Løgstrup, dr. phil., arkivar: Godsarkiver I.

Det er ofte blevet sagt, at godsarkiverne er centrale for lokal- og slægtshistorien. Hvorfor det forholder sig sådan, er emnet for to foredrag i Slægtshistorisk Forening. I det første foredrag vil hovedvægten blive lagt på godsejerens administrative opgaver og de arkivalier, de resulterede i. Hvad kan de bruges til? Hvad gør historikeren, hvis det lokale godsarkiv er mangelfuldt bevaret?

Mandag 9. november (FU)

Birgit Løgstrup, dr. phil., arkivar: Godsarkiver II.

I det andet af de to foredrag om godsarkiverne vil der blive lagt vægt på de godsinterne opgaver. Hvad kan arkiverne oplyse om driften af hovedgården og forholdene på fæstegårdene. Hoveri, udskiftning, synsforretninger og de meget vigtige skiftearkivalier bliver centrale for aftenens emne. Og igen - hvad gør man, hvis netop de arkivalier mangler i godsarkivet?

Mandag 14. december (FU)

Charlotte S.H. Jensen, mag. art., folklorist: Juleskikke gennem tiderne.

Vor tids jul er resultatet af århundreders opbygning, lag for lag. Der er stadig rester af hedenskabets vintersolhverv og katolsk middelalderjul. Hvorfra og hvornår kom de forskellige ingredienser til vor kære gamle jul?

Tid og sted

Kl. 19.30 i selskabslokalerne på hotel "Ansgar", Banegårdsplads 14, 8000 Århus C. - Alle er velkomne. - Rygning frabedes før kaffen.

Kontingent

120 kr. omfattende foredragene, HVEM FORSKER HVAD, SLÆGTEN.

Bestyrelsen

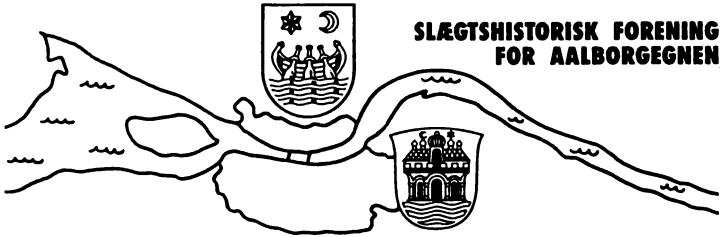
Tove Glud Rasmussen, fmd., Nøddevej 2, 8260 Viby J, tlf. 86 14 43 11.

Jette Carlsen, næstfmd., Hedevænget 81, 8800 Viborg, tlf. 86 67 25 60.

Jørn Eriksen, kass., Skovdalsvej 14, 8260 Viby J, tlf. 86 14 43 15.

Ole Knudsen, sekr., Laurbærvænget 26, 8310 Tranbjerg, tlf. 86 29 33 50.

Franz Horvath, Stjerneparken 29, 8382 Hinnerup, tlf. 86 91 15 79.

Mandag 7. september (FU)

Georg Simon, København: Skriften i arkivmaterialet, den gotiske skrift.

Foredrag for alle arkivbrugere af forfatteren til en af de mest benyttede skriftlæringsbøger, hvoraf et nyt oplag udkommer 1. juli. - I forbindelse med foredraget vil der blive praktiske "øvelser". Der kan evt. tænkes arrangeret et week-endkursus til foråret ved Georg Simon om samme emne.

Mandag 22. september

Kl. 19.00 i "Huset", Hasserisgade, Aalborg - afholdes første møde i en studiekreds med emnet "Kom igang med slægtsforskning og EDB". Studiekredsen vil blive ledet af Finn Jelstrup, Ådalsvej 20, 9210 Aalborg SØ (98 14 44 96) og Lindy Kær, Byrstedvej 46, Byrsted, 9240 Nibe (98 38 73 56). - Ring til dem og meld dig, hvis du ønsker at deltage den første gang.

Mandag 5. oktober

Medlemsmøde.

Vi vil gerne opfordre til, at så mange af foreningens medlemmer som muligt medbringer anetavler (store eller små - mere eller mindre udfyldte), således at vi kan lave en ophængning af disse denne aften - og dermed kikke hinandens aner over skulderen. - Foreningens materialevogn vil være tilgængelig denne aften - ligeså mormonsamfundets IGI-kort/mikrofishlæseapparat.

Tirsdag 13. oktober

Aftentur til landsarkivet i Viborg.

Bus afgår kl. 17.45 præcis fra Aalborghallens parkeringsplads, Vesterbro 14. Læsesalen er åben for medlemmer i tiden kl. 19.00-22.00. Pris pr. person 50 kr., betales i bussen, evt. selvkørere betaler i Viborg. Prisen dækker betaling af arkivpersonale, bussen betales af foreningen.

Tilmelding og aflevering af bestillingssedler til Jane Møller Larsen senest 5. oktober. Der må højst afleveres 3 bestillingssedler pr. deltager, - og de skal være forsynet med både arkiv- og løbenummer.

Tilmelding er bindende, med mindre der sendes afbud senest 10. oktober.

Mandag 26. oktober

Hans Gjedsted, Støvring: Om tingbøger.

Foreningens mangeårige medlem fortæller om sin store interesse: tingbøgerne - hvordan han igennem flere år har arbejdet med dette område. Hans Gjedsteds "arbejdsplads" - arkivet i Øster Hornum - vil også blive omtalt!

OBS - OBS: Foredragssalen i Vestbyens Bibliotek, Dannebrogsgade 43, Aalborg - den sidste mandag i måneden.

Søndag 1. november

Sidste frist for aflevering af bidrag til "jule-træf-kataloget" til Birgit Øskov.

Tirsdag 3. november

Besøg på arkivet i Øster Hornum, Øster Hornum Skole.

Lederen, Poul Christensen, vil vise rundt på dette - meget store - lokalarkiv, hvor arkivalier fra sognene Buderup, Årestrup, Gravlev, Sønderup, Suldrup, Veggerby og Hornum, samt godsarkivalier fra Buderupholm, St. Restrup, Torstedlund og Albæk kan benyttes sammen med et meget stort håndbogsbibliotek.

Vi håber, at mange har lyst til at komme med på denne tur, der er tænkt som en "selvkørertur" med afgang fra Aalborghallens parkeringsplads kl. 19.00; det bør angives, om man "kører" eller "kører med", ved tilmeldingen senest mandag 26. oktober til Hans Erik Luther.

Mandag 7. december

Julemøde med det traditionelle "mini-træf". - Det er en fordel at være optaget med sine forskningsområder i kataloget, men bestemt ikke en betingelse, - alle er velkomne! Medbring anetavler til ophængning, - se under 5. oktober!

Slægtshistorisk Forening for Aalborg-egnen har netop meldt sig ind i "Selskabet for Aalborg Garnisons Historie", og arkivar Kurt O. Gisselheldt og kasserer Jens Vestmar vil denne aften fortælle om deres forening, - hvordan vi kan bruge hinanden.

Mandag 4. januar 1993

Møde i foredragssalen. Nærmere program meddeles senere.

Tid og sted

Hvor intet andet er anført - kl. 19.30 i foredragssalen, Arkivbygningen ved Vor Frue Kirke, Aalborg.

Kontingent

90 kr. pr. husstand omfattende alle foreningens tilbud, HVEM FORSKER HVAD og SLÆGTEN. Kontingentet skal være betalt senest 1. oktober, - husk

at påføre afsender. - Medlemmerne opfordres til selv at afhente HVEM FORSKER HVAD senest 1. november.

Kaffekassen

Ved møderne kan der købes kaffe/the, og et evt. overskud går til indkøb af bøger og lign. til foreningen.

Slægtsforskning for begyndere

Der vil blive forsøgt startet et begynderhold under LOF, Nørresundby, ved Birgit Øskov i efteråret - henvendelse på tlf. 98 17 63 76 for yderligere oplysninger. Første kursusaften forventes at blive onsdag 23. september kl. 19.00 på LOF-skolen, Skansevej 9, Nørresundby.

Gotisk skriftlæsning (FU)

Anton Blaabjerg, genealog, Viborg: Efter devisen "Øvelse gør mester" giver vi os i kast med de gamle dokumenter og arkivaliers snørklede skrift. - 10 aftener med gotisk skrift fra 1800-tallet og tilbage til 1600-tallet.

Kursusstart tirsdag 29. september kl. 19.30 på Aalborg Universitetscenter, Badehusvej 23, Aalbg. Nærmere oplysninger: Anton Blaabjerg tlf. 86 61 04 36.

Bestyrelsen

Birgit Øskov, fmd./kass., Vesterbrogade 6, 3.th.-15, 9400 Nørresundby, tlf. 98 17 63 76.

Jane Møller Larsen, sekr., Engvej 119, Nr. Halne, 9380 Vestbjerg, tlf. 98 26 91 32.

Ingrid Visborg Gade, Anthon Bachs Vej 6, 9000 Aalborg, tlf. 98 12 65 15.

Aage Harbo, Fuglsangsvej 15, 9400 Nørresundby, tlf. 98 19 01 63.

Hans Erik Luther, Petersborgvej 59, 9000 Aalborg, tlf. 98 16 63 34.

Per Andersen, suppl., Harlekinvej 7, 9000 Aalborg, tlf. 98 18 79 14.

Lindy Kær, suppl., Byrstedvej 46, Byrsted, 9240 Nibe, tlf. 98 38 73 56.

Finn Hejlesen Jakobsen, rev., Kvisten 27, 9260 Gistrup, tlf. 98 32 32 07.

Hakon Wormslev, rev., P.P. Hedegaardsvej 1, 9400 Nørresundby, tlf. 98 17 38 86.

Egns- og Slægtshistorisk Forening, Holstebro

Torsdag 24. september (FU)

Thomas Bloch Ravn, museumsinspektør, Struer:

Gamle papirer med gode historier - samt små tips om, hvad og hvordan vi finder det på landsarkivet?

Torsdag 29. oktober (FU)

Anette Tonn-Petersen, museumsinspektør, Grindsted:

Den salige mands eller kones gangklæder...

Torsdag 19. november (FU)

Charlotte S. H. Jensen, mag. art., folklorist, København:

Hvad foretog og hvordan opførte vore forfædre sig ved livets større begivenheder.

Torsdag 10. december

Optakt til julen .....

Torsdag 21. januar 1993

Generalforsamling.

Dagsorden mv. i SLÆGTEN's januar-nr.

Tid og sted

Kl. 19.30 på Holstebro Bibliotek.

Bestyrelsen

Helle Leth Jensen, fmd., Griegsvej 49 A, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 99 31.

Harald Andersen, sekr., Ryesvej 24, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 27 51.

Inger Lise Amby Christensen, kass., Nordkap 36, 7500 Holstebro, 97 42 65 61.

Max Nielsen, Møborg Kirkevej 6, 7676 Bækmarksbro, tlf. 97 88 15 93.

Per Nørgaard Laugesen, Hovedgaden 14, Tvis, 7500 Holstebro, 97 43 52 55.

Martha Bjerg, sekr., Rosenvænget 6, 7570 Vemb, tlf. 97 48 11 12.

Inger Nørgaard, Skivevej 6, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 21 26.

Anni Gullach, Parkvej 19, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 31 07.

Slægts- og lokalhistorisk Forening for Bølling-Nr. Horne Herred Tirsdag 15. september (FU)

Besøg på konserveringscentret ved Kulturhuset i Ølgod kl. 19.00, afgang Bymuseet i Skjern kl. 18.35 og Egvad Bibliotek kl. 18.40.

Torsdag 15. oktober

Seniorgården i Tarm kl. 19.30: Olga Pedersen, arkivleder, Glejbjerg, fortæller om, hvordan man kan lave sogne- og landsbyhistorie.

- fortsættes

Tirsdag 24. november

Seniorgården i Tarm kl. 19.30: Kaj Christensen, fhv. skatteinspektør, Grindsted, orienterer om kirkebøger på EDB, og hvordan det kan gøres.

Tirsdag 8. december

Kl. 19.30 besøger vi Aksel Sørensen, Svalevej 6, Tarm, og han vil fortælle og vise os, hvordan han bruger EDB til slægtsforskning og andre ting, og hvad han ellers har af hjælpemidler.

Kaffe

- kan købes ved møderne.

Kontingent

Enkeltmedlemmer 80 kr. og par 120 kr. årligt.

Bestyrelsen

Henrik Skals, fmd., Sandgaardsvej 19, 6880 Tarm, tlf. 97 37 12 15.

Jytte Christensen, kass., Ørnevej 13, 6880 Tarm, tlf. 97 37 12 51.

Per Vig, Amagervej 72, 6900 Skjern, tlf. 97 35 25 80.

Martin Mortensen, Holstebrovej 7, 6900 Skjern, tlf. 97 35 03 92.

Franklin Sørensen, Bredgade 101, 6900 Skjern.

Haderslev Slægtsforskningsforening Onsdag 2. september

Aneaften.

Onsdag 23. september

Besøg på Haderslev Kaserne.

Vi skal se Gottorpsalen og høre om det gamle Slesvigske Fodregiment, fortalt af velfærdsofficer kaptajn Helge Moosmann. Vi kan købe kaffe med brød for 12 kr., derfor er tilmelding til Lizzie Knoop nødvendig.

Vi mødes ved Haderslev Kasernes indgang på Louisevej kl. 19.15, da vi samlet skal føres til Gottorpsalen.

Onsdag 3. oktober

Kl. 13.30 besøger vi Gram og Nybøl Godser. Desværre kan vi ikke komme indenfor, da greven bor der privat; men godsforvalter Rolskov Poulsen vil vise os det hele udefra og fortælle om de gamle fæstere. Bagefter går vi over på museet, entre 5 kr. - Vi mødes ved Gram Slots hovedindgang.

Onsdag 21. oktober

Hvordan fotograferer vi gamle dokumenter på arkiverne?

Jan Krag kommer og viser os hvordan og viser efterfølgende resultater af sine fotografiske arbejder.

Onsdag 11. november

Hvordan finder vi forsvundne personer? - Og hvor stor er chancen? - Ved Lizzie Knoop.

Onsdag 9. december

Juleafslutning. - Jens Grewsen fortæller om sin læretid som kommis på godt og ondt. - Foreningen giver kaffe.

Onsdag 13. januar 1993

Generalforsamling ifølge lovene.

Tid og sted

Hvor intet andet er anført kl. 19.30 på Aktivitetshuset. - Husk at notere datoerne i kalenderen.

Kontingent

Enkeltmedlemmer 100 kr., par 125 kr.

Bomærke - konkurrence

Foreningen mangler et bomærke. - Derfor tegn et bomærke, læg det i en kuvert lukket uden navn, tag en anden kuvert og læg dit navn i denne, klister den til, læg begge disse kuverter i en tredje og send den til Lizzie Knoop allersenest 11. november 1992.

Foreningen udsætter en lille præmie (gavekort på 100 kr. til køb af slægtsforskerbøger) for ulejligheden. - Ved juleafslutningen vil vi afsløre, hvilket bomærke, der blev valgt.

Formand og kasserer

Lizzie Knoop, Braineparken 31, 6100 Haderslev, tlf. 74 52 90 58.

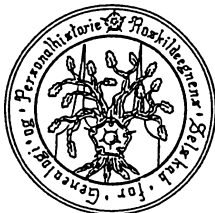
Ella Damgaard, Vonsbækvej 68, Bæk, 6100 Haderslev, 74 57 91 64.

Slægtshistorisk Forening Korsør Formand

Vagn Winther, Grevsensgade 20, 4220 Korsør, tlf. 53 57 41 85.

Roskildeegnens Selskab for Genealogi og Personhistorie

Tirsdag 8. september

Anton Blaabjerg: Slægtsforskning før kirkebøgernes begyndelse.

Onsdag 14. oktober

Arne Hægstad: Mål, vægt og mønt.

Torsdag 5. november

EDB i slægtsforskningen. - Hvorledes kan man have gavn af en personlig computer i forbindelse med sin slægtsforskning?

Mandag 7. december

Julemøde. - Vi udveksler erfaringer og oplevelser.

Tirsdag 12. januar

Spørgsmål og svar: Medtag dine slægtsforsknings-problemer, og vi hjælpes ad med at løse dem.

Tid og sted

Alle møder starter kl. 19.30 på Kildegården, Helligkorsgården 3-7, Roskilde.

Man medbringer selv kaffe mm. til pausen.

Kontingent

Årligt pr. medlem 100 kr., par 180 kr. - Gæstekontingent 20 kr. pr. møde.

Bestyrelsen

Jens V. Olsen, fmd., Bandholmvej 5, Veddelev, 4000 Roskilde, 46 75 51 73.

Stefan Andersen, kass., Toftenvang 19, 4130 Viby Sj., tlf. 42 39 41 73.

Karna Hansen, sekr., Klokkervej 30, 4000 Roskilde, tlf. 42 36 10 56.

Kit Bisgaard, Åstofte 14, Svogerslev, 4000 Roskilde, tlf. 46 38 35 14.

Henning Küllerich Frederiksen, Søbredden 47, Svogerslev, 4000 Roskilde, tlf. 46 38 40 80.

Slægtshistorisk forening for Sydsjælland

Tirsdag 8. september

Karen Hansen, Vindbyholt: Gamle dages kvindelig.

Et historisk folkelivsbillede med rødder i det gamle Orup. - Det er be-
retningen om Maren Hansdatter, hendes liv og skæbne.

Karen Hansen har skrevet et hjemstavns spil over denne kvindes liv og skæbne
med undertitlen "En sjællandsk bondekones historie 1830-1860 Rohlte sogn,
Fakse" - en lille bog, som Rohlte sognelaug udgav for 5 år siden.

Onsdag 14. oktober

I samarbejde med Slægtshistorisk forening for Storstrøms amt afholder vi møde
på "Platangården", Præstegårdsvej 8, 4760 Vordingborg, hvor aftenskolælærer
Erik Kann vil være foredragsholder med emnet: En bonde fra vugge til grav.

Tilmelding (evt. for samkøring) til formanden pr. telefon senest 11. oktober.

Tirsdag 17. november

Tur til ARBEJDERBEVÆGELSENS BIBLIOTEK OG ARKIV, hvor arkivar
Hans Uwe Petersen vil vise os rundt og fortælle om de muligheder, slægtsfor-
skere har for at benytte det.

Bustransport arrangeres med afgang fra "Trolden" kl. 18.00 og retur fra Kbh.
kl. ca. 22.00. - Tilmelding til formanden pr. telefon senest 10. november.

Onsdag 9. december

Thomas Bruun, præst i Vejlø, vil igen i år underholde os med et spændende fo-
redrag: "En præstefamilie 1860-1870". Han vil fortælle om sin oldemor, Agnes
Bruun, født Licht, præstedatter fra Horne på Fyn, som i en alder af 80 år skrev
sine erindringer og først døde i en alder af 108 år; erindringerne har været of-
fentliggjort i Personalhistorisk Tidsskrift.

Troldefestival 25.-27. september

Slægtshistorisk forening vil i samarbejde med Næstved Stadsarkiv deltage i "Å-
bent Hus"-arrangement på "Arkivet" i forbindelse med Kulturelt Samråds "Trol-
defestival".

Grundkursus i slægtsforskning

Arrangeres af LOF's aftenskole i Næstved med start tirsdag 29. september kl.
19.30-22.00. I kurset indgår ekskursioner til Landsarkivet og Rigsarkivet i Kø-
benhavn. - Tilmelding til LOF eller kursusleder A. Strange Nielsen, tlf. 53 73
48 15.

- fortsættes

Fortsætterkursus i slægtsforskning

Ved tilstrækkelig tilmelding arrangeres også dette kursus på Næstved Stadsarkiv ved fhv. stadsarkivar A. Strange Nielsen tirsdag 5. januar 1993 og hver tirsdag til og med 9. marts.

Weekend-kursus i slægtsforskning 1992

Arrangeres af LOF i Vordingborg og foregår, hvor intet andet er nævnt, på Vordingborg Bibliotek, nemlig 26. september kl. 18-22, 27. september kl. 9-12 og 13-16, 28. september kl. 9-16, 2. oktober kl. 17-23 (ekskursion til Landsarkivet i Kbh.), 3. oktober kl. 9-16 og afslutning med samling af stoffet 4. oktober kl. 9-13. - Kursusinstruktør: fhv. stadsarkivar A. Strange Nielsen, Næstved.

Tilmelding til LOF ved Esther Petersen, Fæbyvej, 4760 Vordingborg.

Tid og sted

Alle møder kl. 19.30-22.00.

Septembermødet afholdes i lokale 217 og decembermødet i Pejsestuen på Grønnegades kaserne. - Oktobermødet afholdes på Platangården i Vordingborg.

Mødedatoerne for 1. halvår 1993 er fastsat således: Tirsdag 12. januar, onsdag 10. februar, onsdag 17. marts (generalforsamling), onsdag 21. april og torsdag 20. maj (Kristi Himmelfartsdag, udflugt). - Program beslutes senere.

Kontingent

Enkeltmedlemmer 80 kr. og ægtepar 140 kr. årligt.

Bestyrelsen

Henning Ballegaard, fmd., Vagtvej 35, 4700 Næstved, tlf. 53 72 95 24.

Ole Pilegaard Hansen, kass., Fyrrevej 7, Fensmark, 4700 Næstved, tlf. 53 74 64 05.

Karin Mørck, sekr., Kildebakken 14, 4700 Næstved, tlf. 53 72 74 74.

Knud Rahbæk Frederiksen, Fællesejevej 14, Næstved, tlf. 53 72 55 08.

Keld Andersen, Askovvej 23, Aaside, Tappernøje, tlf. 53 76 57 36.

Slægtshistorisk Selskab for Østsjælland Mandag 7. september

Medlemsmøde.

Onsdag 7. oktober

Erik Kann: Faderskabssager.

Tirsdag 3. november
Medlemsmøde.

Torsdag 10. december
Julearrangement.

Mandag 11. januar 1993
Gunnar Lind: Soldatervæsenet.

Tid og sted

Kl. 19.30 på Amtsgymnasiet, Gymnasievej i Køge. Gæstekort til foredragene 25 kr.

Bestyrelsen

Dirck Jensen, fmd., Kaprifolievej 1, 4600 Køge, tlf. 53 65 27 46.

Henning Jørgensen, kass., Ranunkelvej 8, 4600 Køge, tlf. 53 65 71 12.

Dorrit Hvenegaard, Askøvej 20, 4652 Hårlev, tlf. 53 68 73 12.

Henning Mathiesen, Ringstedvej 119, Lellinge, Køge, tlf. 53 66 00 77.

Arne Nørregaard, sekr., Syrenvænget 5, Jersie Strand, 2680 Solrød Strand, tlf. 56 14 80 82.

Øvrige programmer

Af de 11 regionale foreninger, der ikke abonnerer på SLÆGTEN, er flg. indsendt:

Slægtshistorisk Forening i Herning

21. sept. Troels Dahlerup, prof., Århus: Læsefærdighedens udbredelse i det danske landbosamfund.

19. okt. N.P. Stilling, mus.inspkt., Søllerød: Kirkegårdskultur.

2. novbr. Besøg på Fotomuseet i Herning.

16. novbr. Svend Jacobsen, adjunkt, Hellerup: Sønderjydske slægter.

14. decbr. Medlemsaften, - tragiske/spændende skæbner, - jul i gamle dage.

18. jan. 93 Generalforsamling. - Benny Boysen, redaktør, Resen v. Struer: Slægtshistorien og de følger, den fik.

Møder: Kl. 19.30 på Centralbiblioteket i Herning. - Formand: Ingelise Løvenholt Nielsen, Granly 1, 7451 Sunds, tlf. 97 14 16 32. - Kontingent: 100 kr.

Koldinghus Forening af Slægtsforskere

1. sept. Aage Egholm, mus.leder, Statsfængslet i Horsens: Fængselsvæsenet gennem tiderne og den sidste skarpretter i Danmark.

6. okt. Charlotte S.H. Jensen, amtskonsulent f. lokalarkiverne i Vestsjæl-

lands amt: Opbevaring af fotografier, breve og dokumenter.

- 4. novbr. Ole H. Jensen, Nordborg: Natmandsfolk og rakkere i Vendsyssel.
- 8. decbr. Svend-Erik Warming Hansen, medl. af foreningen: Sådan forsker jeg: Blandt anerne en bødker og en utugtig degn.
- 5. jan. 93 Peter Schelde, medl. af foreningen: Sådan forsker jeg: Vedr. min egen gård, Nørupgaard i Vraa.

Møder: Kl. 19.30 i Kirkesalen i Sct. Jørgens Gaard. - Formand: Irene Lindbæk, Chr. Winthersvej 17, 6000 Kolding, tlf. 75 52 52 10.

Slægts- og egnhistorisk forening, Randers

- 8. sept. Charlotte S.H. Jensen, mag. art., Kbh.: Livets fester hos det 19. århundredes almue.
- 29. sept. Aftentur.
- 13. okt. Anna Rasmussen, lic. phil., bibliotekar, Hylke: Pigeliv og koneliv på landet i ældre tid.
- 24. okt. Slægtsforskningskursus.
- 10. novbr. Gerda Bonderup, lektor, Århus: Skilsmisse gennem 350 år.
- 24. novbr. Samarbejdsaften, spørgsmål om EDB.
- 28. novbr. Slægtsforskningskursus.
- 8. decbr. Julemøde.
- 12. jan. 93 Generalforsamling, lysbilledforedrag "Med Erik den Røde i Grønland" v. Ejnar Surrow, Randers.

Møder: Kl. 19.30 på Kulturhuset (lok. 3). - Formand: Laust Chr. Larsen, Himmelbovej 67, 8900 Randers, tlf. 86 43 09 51. - Kontingent: 90 kr.

Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn

- 14. sept. Poul Thestrup, mus.leder, Odense: Penge og penges værdi.
- 12. okt. Erik Nørr, arkivar, Kbh.: Kilder til præsternes administrative virke.
- 9. novbr. Erik Kann, genealog: "Født i København".
- 14. decbr. Klaus K. Haubroe: Separation og skilsmisse.

Møder: Kl. 19.30 i Mormonkirkens lokaler, Priorvej 12, Frederiksberg. - Formand: Jørgen Aasberg, Mac Donald Allé 15, 2750 Ballerup, 42 97 01 71.

Regulering af tidspunkter for indsendelse af programmer, kuverter og betaling for SLÆGTEN

Redaktion, ekspedition og regnskabsfører meddeler herved, at det har vist sig upraktisk med een måned mellem dels indsendelse af programmer og dels indsendelse af kuverter og betaling.

Fremover indsendes alt senest 15. maj og 15. november, nemlig programmer til Anton Blaabjerg, kuverter til Birgit Øskov og betaling til Bent Askjær; adresser mv. findes side 2. - Derefter vil foreningerne blive mindet om evt. manglen-

de indsendelser 1. juni og 1. december.

Skulle foreningerne - absolut mod forventning - ikke derefter indsende det manglende, fremsendes uden yderligere varsel det følgende nr. af SLÆGTEN samlet til foreningen, som derefter selv må sørge for den endelige fremsendelse.

Vi håber, foreningerne vil vise forståelse for ovenstående beskedne reguleringer af indsendelsesproceduren.

Samtidig opfordres alle til at give deres besyv med vedrørende SLÆGTENS indhold, opsætning og udsendelsesform. - Har I ideer, så kom frem med dem! - Vi er alle interesserede i friske impulser.

Sidste nyt fra Dansk Historisk Fællesråd

På DHF's ordinære repræsentantskabsmøde 10. maj 1992 blev SSF's medlemskab som landssammenslutning godkendt, hvorefter SSF's formand Ingvar Musaeus repræsenterer SSF i fællesrådets styrelse. På styrelsesmødet 10. juni konstituerede styrelsen sig med Grethe Ilsøe (Landsarkivet for Sjælland mm.) som formand, Ingvar Musaeus (SSF) som næstformand, Gunnar Jakobsen (Told- og skatthehistorisk Selskab) som sekretær og Poul Thestrup (Jernbanemuseet) som kasserer.

A.B.

Folketællinger, - supplement

Til SLÆGTEN nr. 3's artikel om folketællinger kan nu tilføjes følgende:

Inger Hansen, Brobyvej 25, 4180 Sorø, har oplyst, at der på biblioteket i Sorø findes omfattende lokalhistoriske optegnelser af Oluf Olsen, tidl. kommunebogholder i Lyngø; samlingen er tilgængelig efter aftale med overbibliotekar og arkivleder Ellen Marie Lebahn.

Heri findes bl.a. afkrift af mandtalslister for Lyngø og V. Broby sogne udfærdigede i oktober 1822 ved sognepræste-skifte af pastoratets skolelærere Wittrup og Halling. - Originalerne må vel ligge i præstearkivet i landsarkivet i Kbh.

Listen over fynske ekstraordinære folketællingen i SLÆGTEN nr. 5 kan forøges med sognene Ollerup 1822 og Sandager 1837.

Ordet "forum" i dette blads undertitel må meget gerne forstås som "øvelses-forum". - I forordet til bladets nr. 1 står der bl.a.: Mange har sikkert fundet interessante oplysninger af værdi for andre, men er meget tilbage for at skrive lange og grundige artikler herom til Personalhistorisk Tidsskrift. Som "Forum for

slægtshistorie" er bladet her det rette sted for mindre artikler.....

En lille artikel i SLÆGTEN kan fremkalde rettelser og tilføjelser fra andre, og således kan der efterhånden fremkomme stof til en større artikel i f.eks. Personalthist. Tidsskr. - Derfor: Lad selv mindre fund trykke i SLÆGTEN!

Ved artikelskrivning må man huske at nævne, hvis man fra andre har fået hjælp, oplysninger eller måske endda det, der må kaldes grundsubstansen. - Indenfor det sidste år har der både Heraldisk Tidsskrift og det populærvidenskabelige Siden Saxo været artikler, hvortil denne grundsubstans er "lånt" fra undertegnede bidrag til slægtsbøger. - Det er selvfølgelig helt OK at opløse afsnit af en bog eller en artikel, kontrollere de anførte kilder og bygge videre derpå; men hvis store dele af de grundlæggende oplysninger stammer fra andres arbejde, bør der på en eller anden måde henvises hertil!

A.B.

Gode eksempler på ovennævnte henvendelser er de supplementter til Birgit Øskovs folketællingsartikel i nr. 3, som siden er trykt i nr. 4, 5 og 6.

Også andre artikler har affødt supplerende oplysninger....

Vitus Berings mormors afstamning fra borgmester Christjern Nielsen

- Af Ejnar C. Larsen

I tilknytning til Anton Blaabjergs artikel: Vitus Berings stamfar myrdet, i SLÆGTEN nr. 5, s. 33ff, kan oplyses:

Vitus Berings mor Anne Pedersdatter (Bering) var af hendes fars ægteskab med Maren Madsdatter, ligesom broderen Peder. Da disse 2 børn gav deres formynder og slægtning(1) præsten Jens Christensen Wandal i Uldum afkald, blev det udtrykkeligt oplyst, at moderen var Maren Madsdatter(2). - Men mon ikke der har været en helsøster mere ved navn Kirsten, idet en Kirsten Pedersdatter Bering, enke efter Søren Bruun, 1699 købte en gård i Horsens ved siden af Jonas Svendsens gård(3). Denne Kirsten døde 22.11.1704 i Horsens, 59 år gl. - altså født ca. 1645.

Om præsten Peder Pedersen Berings første kone Maren Madsdatters herkomst:

Hun var datter af rådmand i Vejle Mads Thomsen og hans kone Mette Clemensdatter; deres ligsten findes i Vejle kirke(4). Her siges, at Mads Thomsen døde i 1640 uden at datoen opgives, men i hans svigerfader borgmester Clemend Sørensen (den yngre)s optegnelser(5) og kirkeregnskabet (6) siges samstemmende, at Mads Thomsen døde 3. påskedag 1639. Det kan synes mærkeligt, at gravstenen kan have forkert dødsår, men forklaringen kan være, at stenen er blevet lavet temmelig lang tid efter hans død; - først ved skiftet efter

hans kone Mette Clemendsdatter blev der afsat penge til at lade stenen lave. - Om hans fødselsår 1583 er der overensstemmelse mellem gravstenen og Clemend Sørensens optegnelser. Mads Thomsen var født 1583 i Odense som søn af borgeren Thomas Madsen(5), der blev begravet i Vejle kirke 13.12.1614(7).

Mette Clemendsdatter fødtes 1600 og døde 1651, hvor hun blev nedsat i sin mands murede grav i kirken 8.10.; for dette betalte "mester Peder Pedersen i Snee" (altså mag. P.P. Bering i Ø. Snede) 15 sldr.(8). Bo-registreringen efter Mette blev holdt 13.-14.10.1651, og selve skiftet foregik 4.11.1651(9). Her optrådte som arvinger mag. Peder Pedersen Bering på sin kone Maren Madsdatters vegne. - Mette var datter af den kendte borgmester i Vejle Clemend Sørensen (den yngre) (f.25.2.1573, d.1643) og hans første kone Maren Baggesdatter (f.1563, d.13.12.1602), som var datter af storkøbmanden Bagge Jensen (f.1511, d.24.10.1578) i Ribe og dennes anden kone Sidsel Pedersdatter (f.ca. 1528, d. 2.4.1579). Sidstnævnte var datter af købmand i Ribe Peder Ibsen (d. 1531/39) og hans kone Anne (d.1.5.1578).

Clemend Sørensen (den yngre) var selv født i Vejle som søn af købmand Søren Clemendsen (d.13.2.1576)(10) og hustru Mette (d.26.1.1575)(10), datter af borgmester i Horsens Kristoffer Skaaning. Søren Clemendsen var søn af borgmester i Vejle Clemend Sørensen (den ældre) (f.ca.1513 i Ribe, d.20.12.1584) og dennes første hustru Lene Christjærnsdatter (d.1556), som var datter af borgmester i Varde Christjern Nielsen(10).

Ejnar C. Larsen
Hvalpsundvej 19, Hornum
9600 Aars
tlf. 98 66 11 44

Noter:

- 1 Jens Christensen Wandals far var halvfarbror til mag. Peder Pedersen Berrings far, se Slægtsarkivet: Slægten fra Klim Odde, 1986.
- 2 Horsens bys tingbog 1670-74, B.66-2, f.113, 244 (9.1.1672, 22.7. 1673).
- 3 Horsens skøde- og pantebog 1683-1707, B.66-SP.1, f. 185 (18.4. 1699).
- 4 Afbildet i C.V. Petersen (red.): Vejle Bys Historie, 1927.
- 5 Original i Vejle kopibog over privilegier og andet 1327-1781, D.32-160, aftrykt i G.F. Gaarmann: Efterretninger om Weile Kiøbstad samlede af Archiv og andre paalidelige Documenter, 1794.
- 6 Vejle kirkeregnskab 1638-66, C.622-2, under begravelsespenge 1639.
- 7 Samme 1582-1638, C.622-1, under begravelsespenge 1614.
- 8 Kilde 7, 1651.
- 9 Vejle byfogedarkivs originale skiftebreve 1625-53, B.69-269, nr. 73.
- 10 J. Vahl: Slægtetog over Afkommet af Christjern Nielsen, Borgmester i Varde omkr. 1500, 1879-97.

Nye forhold på landsarkiverne i København og Viborg

Ændringer vedr. læsesalen på Landsarkivet for Sjælland

Nr. 1 af Nyhedsbrev fra Landsarkivet for Sjælland, der bærer det måske vel pappede navn "ARKIV-INFO", er dateret februar 1992 og fortæller om en lang række nyskabelser i forhold til de besøgende. - Det er tanken, at lignende nyhedsbreve "udsendes" (dvs. fremlægges på læsesalen) 3-4 gange om året, alt efter behovet.

Fra februar er læsesalsbetjeningen omlagt (og en smule indskrænket), "fast-tidsekspeditioner" er afskaffet. På mandage fra kl. 10 og tirsdag-fredag fra kl. 9.15 fremtages alle de vigtigste arkivalier (dvs. oftest benyttede - såsom kirkebøger, skifteprotokoller, realregistre, skøde- og panteprotokoller mv.) løbende frem til kl. 14.30; enkelte arkivalier (fra Magasin II) fremtages imidlertid slet ikke mandage og de øvrige dage kun kl. 10-12. Lørdagsbetjeningen opretholdes stort set uændret, kirkebøger og skifteprotokoller kan bestilles kl. 9.30-14.30. - Vejledningsvagten i "buret" træffes kl. 10-12.30 og 13-15; ved større projekter kan speciel konsultation aftales. - Der er tillige indført skriftlig forudbestilling af arkivalier, dog ikke kirkebøger, fæste- og skifteprotokoller; og med samme undtagelser er nu reservering af arkivalier fra arkivbesøg til arkivbesøg indført.

Fra februar er der indført gør-det-selv-kopiering på kopimaskine med møntindkast til kopiering af bibliotekets bøger og uindbundne arkivalier. På readerprinter kan der tages kopier af rullefilm fra kopilæsesalen, hvortil kommer kopier af filmkort/mikrofilm.

Nye meget læsevenlige apparater til filmkort er opstillet; dette har stor betydning, da der på læsesalen står filmkort i gule ringbind med "enestebøger" (præstens kirkebog) indtil ca. 1814, røde ringbind med hoved- og hvide ringbind med kontra (ministerial)bøger ca. 1814-1891. - Samlingen af specielt kontrabøger uden for København er dog endnu meget mangelfuld.

Nye registraturer og hjælpemidler er opstillet på læsesalen. - Nyhedsbrevet indeholder desuden et par ord om den brugerundersøgelse, som arkivet på opfordring af Kulturministeriet har gennemført på læsesalen. Undersøgelsen viste, at "det er et overordentligt trofast publikum, der hjem søger læsesalen. Virkelig mange kan henregnes til gruppen daglige kunder." - Og videre: "at de fleste er erhvervsaktive, at mange står overfor at publicere deres forskningsresultater, at mange slægtsforskere også laver lokalhistoriske studier, og at flere og flere unge i forhold til tidligere har fået smag for slægtsforskning."

I forbindelse med denne undersøgelse af forholdet mellem læsesalens besøgende og arkivet ville det måske være en god ide, om der ved Rigsarkivet og de 4 landsarkiver blev nedsat "brugergrupper" (udpeget af og hentet blandt læsesalenes hyppigste gæster); gruppen kunne så sende en repræsentant til de møder, de ledende arkivarer afholder med den del af personalet, der har læsesalsvagt. - Der er ingen tvivl om, at brugergruppen meget bedre ville kunne kanalisere øn-

sker og forslag fra læsesalens besøgende til arkivets ledelse end tilfældet er nu, hvor der blot er opsat idepostkasser. Omvendt må gruppen på læsesalen kunne forklare de øvrige besøgende, hvorfor der på læsesalen indføres de og de nye forholdsregler; i sparetider kan alle nyordninger jo ikke være lige populære.

Arkivets åbningstider: Alle hverdage kl. 9-16 undtagen påskelørdag, lørdag efter St. Bededag, 5. juni, 24. og 31. decbr. samt lørdage fra midten af juni til midten af august.

Pladsreservation på Landsarkivet for Nørrejylland

Med virkning fra 1. marts 1992 er der sket ændringer vedr. forholdene på hovedlæsesalen på arkivet i Viborg.

Af de 59 pladser er fortsat de 4 første såkaldte korttidspladser med udskiftning hver anden time. - Nyskabelsen er, at de følgende 10 pladser kan reserveres af besøgende, der kommer langvejs fra. - Og endelig er der til alle de 59 pladser fremstillet nummerskilte, ophængt på en tavle som hotelværelsesnøgler i vestibulen, hvor man ved ankomsten ved at tage et ledigt nr. selv reserverer een af de resterende 45 pladser - evt. for resten af dagen.

De 10 reservationspladser - nr. 5-14 - kan telefonisk (86 62 17 88 hver dag 8.15-10.00 tidligst 14 dage og senest dagen før) for een og samme person reserveres for max. 6 dage ad gangen. Betingelsen er, at man bor mere end 80 km. i luftlinje fra Viborg; dvs. groft sagt enten nord for Limfjorden (altså i Thy, Hanherrederne eller Vendsyssel og Kær herred), på det yderste Djursland (Grenå, Tirstrup og Ebeltoft med omegn) eller syd for Hedensted, Jelling, Sdr. Omme og Skjern eller vest for Ringkøbing. - Handicappede har uden hensyn til bopæl samme ret til reservation som besøgende, der kommer langvejs fra. - Hvis man ikke møder før kl. 9.15, bortfalder reservationen.

Forløren åbnes stadig kl. 8.45 og efter læsesalens åbning kl. 9.00 hænges det selvvalgte nr. på en krog på pladsen; når man ikke længere ønsker at benytte pladsen på hovedlæsesalen, afleveres nummeret ved skranken.

Har man ikke reserveret plads, og er der ikke flere ledige pladser af numrene 15-59, kan man ved henvendelse ved skranken dels forsøge at sikre sig en korttidsplads og dels blive skrevet op til senere ledigtblevne af de alm. pladser, eller man kan benytte kopilæsesalen med dens mange kopier, dels af alle kirkebøgerne før 1814, Viborg landstings skøde- og panteprotokoller, div. matrikler og folketællinger i papirkopi og på film samt lægdsruller på film.

Det er erfaringen fra daglige besøg på landsarkivet, at de nye ordninger giver en meget mere retfærdig fordeling af de pladser, der nu engang er til rådighed, end de tidligere forhold, hvor alle var sig selv nærmest! - De besøgende udviser jo også nu egentlig køkultur i ventetiden før hoveddørens åbning kl. 8.45.

De handicappede har dog ikke gode forhold ved ankomsten til arkivet; bagdø-

ren er lukket, og fliserne til fordøren kan ikke tåle bilkørsel. - Disse for gangbe-
sværede meget kedelige forhold kunne let forbedres: Bagdøren med kø og kø-
kultur åbnes 8.45 (og forbliver åben), og fordøren åbnes ved arkivets officielle
åbning 9.00. - En sådan ændring ville sikre ledelsen en hædersplads i de besø-
gendes bevidsthed; det må jo ikke glemmes, at arkivgæsters gennemsnitsalder ik-
ke ligger under de 40.

A.B.

Lidt om skiftevæsen

- Af S.E. Sørensen

Næst efter kirkebøgerne er skifterne med deres fortegnelse over arvingerne den
vigtigste slægtshistoriske kilde. Når der i et sogn samtidig lever flere personer
af samme navn, er især et skiftes oplysninger om arvingerne af stor betydning
til dokumentation af, at man følger det rette spor af slægten. Endvidere kan man
af skifternes - ofte meget detaljerede - boregistreringer se, under hvilke vilkår
ens forfædre har levet.

Arvedelingen foregik oprindeligt under private former. Når arvingerne havde
"vedgået arv og gæld", foretog de selv skiftet, ofte under medvirken af repræ-
sentanter for slægten (samfrænder) til bilæggelse af evt. stridigheder. I mange
tilfælde måtte den endelige afgørelse dog træffes ved domstolens hjælp. Sådanne
ældre skifter - som regel i meget kortfattet form - findes indført i tingbøgerne.

DANSKE LOV 1683

Hovedsagelig for at beskytte de umyndige arvinger blev der ved Danske Lov
1683 indført faste regler for skiftevæsenet, idet loven bl.a. foreskrev, at ethvert
dødsfald straks skulle meddeles til stedets øvrighed, såfremt der var umyndige,
fraværende eller slet ingen arvinger. Derefter blev boet forsejlet. Normalt på
30te dagen efter dødsfaldet blev boet registreret af skifteforvalteren i overværel-
se af arvingerne eller disses formyndere. Det ved skiftets slutning udstedte skif-
tebrev skulle indeholde registreringen og vurderingen af boets ejendele med ind-
og udgæld og beholdning samt de over hver arvepart udfærdigede lodsedler. En-
deligt skulle skiftebrevet underskrives og forsejles af arvingerne eller deres for-
myndere samt af skifteforvalteren. Loven bestemte samtidig, at ingen enke eller
enkemand kan indgå nyt ægteskab, før der er skiftet med den afdøde ægtefælles
børn eller arvinger. Hvis alle arvinger derimod er myndige og nærværende, har
øvrigheden intet med skiftet at gøre, med mindre arvingerne selv ønsker det.

Ifølge Danske Lov var den ordinære skiftemyndighed på landet amtmanden
eller husbonden (jordbesidderen), i købstæderne magistrat og byfoged, samt for
gejstligheden herredsprovsten.

Der kunne imidlertid også indsættes ekstraordinære skifteforvaltere til at

behandle et bo - enten samfrænder, kommissarier eller testamenteksekutorer:

Samfrændeskifte:

Anvendtes undertiden hvis en efterlevende ægtefælle, der havde tilladelse til at sidde i uskiftet bo, ville indgå nyt ægteskab før børnenes myndighedsalder. Samfrænderne blev foreslået af den efterlevende ægtefælle og skulle beskikkes af øvrigheden. Indtil 1816 skulle samfrænderne være nære slægtninge, men herefter behøvede de ikke nødvendigvis at være det. Denne form for skifte bortfaldt i 1845.

Kommissarieskifte:

Kunne indtil 1874 finde sted efter afdødes testamentariske bestemmelse eller efter ansøgning af arvingerne. Skiftekommissarierne beskikkedes af Kongen gennem Danske Kancelli, senere af Justitsministeriet. Efter skiftets afslutning skulle skifteforretningen indsendes til amtet, i København dog til Hof- og Stadsretten.

Testamenteksekutorskifte:

Finder sted, hvor testamente foreligger og på testators udtrykkelige ønske. Skifterne blev indtil 1.4.1933 revideret af amterne, og skiftebopakkerne skal søges i amtsarkiverne. Herefter overgik dette arbejde til domstolenes skifteretter, i hvis arkiver bopakkerne findes. Bevilling til at være eksekutor udfærdiges af amterne.

BEVARING OG SKIFTEJURISDIKTION

Fra tiden før 1600 er kun bevaret skifteprotokoller fra ganske få købstæder, medens de bevarede skifteprotokoller fra landet først er fra midten af det 17. århundrede. Først ved stempelpapirforordningen af 1719 blev det udtrykkeligt pålagt godsejerne at føre skifteprotokoller.

I forbindelse med amsreformen 1793 overgik amtmændenes skiftejurisdiktion til herredsfogederne. Herefter skulle alle dødsfald anmeldes til den ordinære skifteret og protokolleres i særlige dødsanmeldelsesprotokoller. I disse protokoller indførte skifteforvalteren alle modtagne anmeldelser om dødsfald inden for jurisdiktionen og udfærdigede en muldseddel eller jordseddel, som præsten skulle have, før jordpåkastelsen måtte foretages. Ofte er det i dødsanmeldelsesprotokollerne oplyst, hvem der har foretaget anmeldelsen. Står der i dødsanmeldelsesprotokollen en bemærkning om, at afdøde var fattiglem eller almisselem, eller at afdøde ikke efterlod sig mere end til begravelsen, vil det sige, at der ikke er foretaget skifte efter afdøde.

Skiftævæsenet afspejler mere end nogen anden retslig eller administrativ institution, at Danmark helt op til Grundloven 1849 var et stændersamfund. Vil man efterspore et skifte, er det derfor nødvendigt at vide, hvilken plads afdøde indtog i samfundet, - var han selvejer, fæstebonde, bybo, professor, degn, militærperson osv. Den pågældende stand er nemlig afgørende for, under hvilken skiftejurisdiktion skiftet skal søges.

S K I F T E J U R I S D I K T I O N E R I

Landsdistrikterne	Lensbesiddere Godsejere Selvejere	-1793	Amtmanden	LA
	Hovedgårdsforpagtere Indsiddere	1793-1919	Herredefogeden eller birkedomeren	
	Fæstere, også arvefæstere Lejehusmand	-1817	Godsejeren	
	Bøndergårdsforpagtere Godsforvaltere	1817-1919	Herredefogeden eller birkedomeren 1817-50 havde lensbesidderne, Universitetet, Københavns magistrat, Sorø akademi og enkelte andre godsbesiddende institutioner endnu bevaret deres skiftemyndighed.	
	Krongodset		Ridefogeden, jf også under Ryttergodset.	
	Ryttergodset	1670-1767	Regimentsskriveren Efter at ryttergodset ca 1770 var gået over til privateje, havde amtsforvalteren i Københavns, Hørsholm, Frederiksborg og Kronborg distrikter skiftejurisdiktion over det i distrikterne liggende krongods. 1850 bortfaldt amtsforvalterens skiftejurisdiktion.	
Byerne	Købstadborgere	-1919	Magistrat og byfoged	LA
Gejstlige	Præster Degne	-1807	Herredeprovsten	LA
	Klokkere Skoleholdere	1807-1919	på landet: Herredefogeden i byerne : Byfogeden	
	Hofetatens gejstlige personale ved hof- og slotskirkerne i København, Hillerød, Fredensborg og Helsingør. Lærerne ved Frederiksborg lærde skole.			Kgl konfessionarius (skiftedokumenter kun 1724-87)
	Alle borgere	1919-	Det stedlige dommerembede	LA

Forkortelser: LA Landsarkiverne
 LA Sj Landsarkivet for Sjælland
 RA Rigsarkivet
 HA Hærens arkiv (Rigsarkivets 3. afdeling)

I skifteprotokollerne findes normalt navneregistre, og de respektive arkiver har til skifteprotokoller i visse arkivfonds udarbejdet navneregistre, som står fremme på løsesalene.

S K I F T E J U R I S D I K T I O N E R I I

København	Civile rangspersoner	-1771	Hofretten	LA Sj
		1771-1919	Hof- og stadsrettens skiftekommission	
	Civile embedsmænd og funktionærer (kgl betjente) uden for rangen	-1771	Borgretten	
		1771-1919	Hof- og stadsrettens skiftekommission	
	Alm borgere	-1771	Bytinget (Københavns skiftekommission)	
		1771-1919	Hof- og stadsrettens skiftekommission	
Københavnske fallitboer	1872-1919	Sø- og handelsretten		
Bornholm	Landbefolkningen	-1761	Skifteskriveren	LA Sj
		1761-1919	Herredsfogeden	
	Bybefolkningen	-1919	Byfogeden	
	Christiansø	-1855	Auditeren ved fæstningen	
1855-1919		Herredsfogeden i Østerherred		
Amager	Store Magleby Dragør		Schouten (skifteprotokoller kun 1812-21)	LA Sj
Jøderne	Menigheden	1736-1814	Menighedens forstander	LA
Universitet	Professorer Betjente Studenter De såkaldte "lærde mænd"		Konsistorium (kun få rester bevaret i universitetets arkiv)	RA
Militæret	Landetaten: officerer	1743-1846	Landetatens generalauditor	RA
			Regimentsauditeren	HA
	Søetaten: højere officerer, fra kaptajnsrang øvrige sømilitære	1630-1771	Søetatens generalauditor	RA
		1670-1779	Underadmiralitetetsretten	
Alle borgere	1919-	Det stedlige dommerembede	LA	

Litteratur: Albert Fabritius og Harald Hatt: Håndbog i slægtsforskning, 3. udg, 1963, side 192-204.

Slægtshistorie, en vejledning ved Hans H Worsøe, 1973, side 63-65.

Johan Jørgensen: Skifter og testamenter, 1968.

Foregående skematiske oversigter viser, under hvilken jurisdiktion skiftet - under hensyntagen til afdødes stand - skal søges indtil retsreformen 1919. Længst til høje er angivet arkivet, hvor skiftet skal søges.

- Øvrige notater:

Samfrændeskifter indtil 1845 (La), kommissarieskifter indtil 1874 og testamenteksekutorskifter indtil 1934 under amtet (La), opbudsboer indtil 1858 (La), dokumenter til skifteprotokoller (La), dødsanmeldelsesprotokoller fra 1792 (La), død som fattiglem/almisselæm - se fattigprotokol (La), overformynderiarkivalier (La), testamenter i notarialprotokoller (La), testamenter med kongelig bevilling indtil 1848 (Ra) og auktionsprotokoller med -kataloger (La).

Litteratur:

Johan Jørgensen: Skifter og testamenter, 1968.

Henning Jensen: Arkivhåndbog Nørrejylland, 1980.

Birgit Løgstrup: Skiftearkivalier i de nørrejyske amtsarkiver, 1988.

Axel Steensberg: Danske Bondemøbler, 1949.

Gorm Benzou: Antikviteter og snurrepiberier, 1962.

Gamle danske håndværk, Politikens Forlag, 1971.

Erna Lorenzen: Folks tøj i og omkring Århus (1675-1850), 1975.

S.E. Sørensen, tidl. fmd. for SSF, har skrevet artikelen - her med mindre ændringer - til Meddelelser fra Slægtshistorisk Forening i Århus, decbr. 1974.

I tilknytning til artiklen blev bl.a. flg. bemærket: Læsning/tydning af skifter kan forberedes ved hjemlån af bl.a. flg.:

Poul Rasmussen og Gustav Albeck: Ebeltoft købstads historie, 1951, som indeholder afsnit som: Mændenes gangklæder, kvindernes gangklæder, uniformer, barnetøj samt møbler; afsnit, som alle er udarbejdet på grundlag af en omhyggelig gennemgang af en lang række skifter fra ældre tid.

Også bøger som R. Broby-Johansens Krop og klær, 1966, med ordliste og Ellen Andersens Danske bønders klædedragt, 1960, har med godt resultat været benyttet. Nævnes bør vel også Ole Høyrups Landbokvinden, 1972, selvom man her må savne en ordliste.

Vedrørende det latinske juridiske sprogbrug i skifterne er man fortrinlig hjulpet, hvis man har Ludvig Meyers Fremmedordbog, 8. udg., 1924, til rådighed. - Vedr. arkitektur se R. Broby-Johansens Kunstordbog, 1965.

Forkundskaber er nyttige - Arkivernes Informationsserie

De af Rigsarkivet for længst planlagte og længe ventede temahæfter er nu udkommet, - foreløbigt omfatter serien 11 hæfter, format A5 i omfang fra 24 til

52 sider. I Rigsarkivets brochure herom hedder det bl.a., at hæfterne "giver i let tilgængelig og koncentreret form svar på de vigtigste spørgsmål om historie og arkivalier"; og "de er alle skrevet af medarbejdere i Rigsarkivet og landsarkiverne, som er eksperter på de pågældende sagsområder."

Emnerne (her gengives hæfternes undertitler, da denne oftest er mere præcis end hæfternes egentlige og "smartere" titler) og forfatterne er som følger:

- a Kirkebøger og deres brug, af Paul G. Ørberg.
- b Folketællinger og deres brug, af Ole Degn.
- c Skifteretssager og deres brug, af Finn Andersen.
- d Amtsarkiver og deres brug, af Hans H. Worsøe.
- e Menighedsrådene og deres arkiver, af Margit Mogensen og Erik Nørr.
- f - om kort og tegninger, af Jørgen Nybo Rasmussen.
- g Danske mål- og vægtenheder fra 1683-reformen til i dag, af Poul Thestrup.
- h Pengeenheder, priser og lønninger i Danmark i 350 år (1640-1889), af Poul Thestrup.
- i Brand, vand, mug og grimme dyr [om beskyttelse mod arkivaliernes fjender], af Arne Møller Pedersen.
- j Om vælgerforeningshistorie, af Sigurd Rambusch.
- k Foreningshistorie og retsbetjentarkiver, af N.H. Frandsen.

Hæfterne er illustrerede, vist alle forsynet med litteraturlister og i mange tilfælde med praktiske ordlister.

Efter en lidt utraditionel markedsføring forhandles hæfterne nu både på Rigsarkivet og på landsarkiverne; stykprisen er vist nu 50 kr. - mod 30 kr. i en vis introduktionsperiode.

A.B.

Det danske Udvandrerarkiv fylder 60 år

3. juli 1992 markeres det, at det nu er 60 år siden den fremsynede dr. Max Henius i 1932 grundlagde Det danske Udvandrerarkiv - Danes Worldwide Archives, der nu sammen med Lokalhistorisk Arkiv for Aalborg kommune udgør De historiske Arkiver med adressen Ved Vor Frue Kirke i Aalborg.

Max Henius, 1859-1935, var søn af lederen af De danske Spritfabrikker, "Rød Aalborg"s skaber, den fra det nuv. Polen indvandrede Isidor Henius; Max udvandrede i 1880'erne og skabte sig en karriere som bryggeritekniker i Chicago. Han bevarede interessen for sit fødeland og stod i spidsen for de dansk-amerikanere, der 1912 skænkede Danmark nationalparken i Rebild, hvor USA's uafhængighedsdag 4. juli siden er blevet fejret.

Da Henius 1929 introducerede ideen om et historisk arkiv, der skulle varetage kilderne til danmarkshistorien uden for landets grænser, var der tale om noget helt nyt. Det danske Udvandrerarkiv, der blev indviet i Aalborg 3. juli 1932 ef-

ter flere års aktiv indsamlingsvirksomhed, blev da også det første udvandrerrarkiv i verden. - Selv skænkede Henius sin store bog- og brevsamling til arkivet, ligesom han formidlede, at det runde bord fra kælderbeværtningen i La Salle Street i Chicago kom til Danmark; det var selveste stambordet for danske i Chicago siden 1880'erne. Her sad eksempelvis Holger Drachmann og Henrik Cavling, da de besøgte staterne, samt Louis Pio og Paul Geleff, da de var blevet sendt afsted på politiets regning. Det runde bord står i dag på arkivets læsesal!

Det danske Udvandrerrarkiv forblev i mange år en enlig svale. Først i løbet af den sidste snes år er tilsvarende arkiver oprettet i Sverige, Norge, Finland, Tyskland og Storbritannien; - overalt med en så stor opbakning fra de respektive lande og deres udvandrere, at Henius' ide synes at vise sig mere bæredygtig end nogensinde før. Et internationalt samarbejde er indledt, og sammen søger de nordeuropæiske arkiver at styrke slægtsforskningsopgaverne gennem benyttelse af det relevante kildemateriale på tværs af landegrænserne.

Arkivet indsamler og formidler materiale, der kan belyse de danske udvandreres historie, og styrker de kulturelle bånd til de mange danske, der er bosat i udlandet. Samlingen består bl.a. trykt litteratur, tidsskrifter og aviser med relation til udvandrerrhistorie, manuskripter, breve og postkort, dagbøger og biografier, hvortil kommer en stor samling af fotografier og portrætter.

Hovedredskabet i arkivets arbejde er udvandrerrprotokollerne 1868-1940, som man nu er igang med at indtaste på EDB med effektive søgesystemer.

Udvandrerrarkivet markerer i samarbejde med Dansk Udvandrerrhistorisk Selskab jubilæumsdagen 3. juli med udgivelse af bogen *Danish Emigration to the U.S.A.*; tidligere er der udgivet bøger om udvandringen til Australien, Brasilien og New Zealand.

Vi slægtsforskere ønsker Udvandrerrarkivet til lykke med jubilæet, og vi tænker med taknemlighed på de kræfter, der sikrede arkivets forbliven i Aalborg!

Birgit Øskov

En adelsjomfru Norby på Udegaard i Ansager sogn?

- Ikke alt, der findes på tryk, er troværdigt!

- Af Hans Viuf-Sørensen

Når man arbejder med slægtshistorie, bliver man gerne lykkelig, når man finder frem til trykte kilder, der omhandler ens slægt, idet det jo letter arbejdet betydeligt. - Man må blot gøre sig klart, at sådanne kilder også kan være behæftet med fejl og da navnlig, hvis det drejer sig om mundtlige overleveringer inden for slægten, hvilket der her skal omtales et eksempel på.

I Samlinger til jydsk Historie og Topographie, 1. rk., bd. 3, 1870-71, s. 411, findes en artikel af J. Kierckebye: Om det gamle Urup samt om de sidste Adelsmænd af Slægten Norby, især dog om deres Descendenter i Bondestand.

J. Kierckebye (f. 1798 i Bøvl i Sdr. Ommø sogn, d. 1881 i St. Andst, skolelærer flere steder, sidst i Grindsted til 1856. Han var søn af sognefoged Jens Jensen, d. 1813 i Bøvl, og hustru Maren Hansdatter, f. 1767, d. 1854 i Hoven sogn, datter af Hans Mogensen og hustru Kirstine Nielsdatter i Udegaard (Udde) i Ansager sogn) beretter her bl.a. om, hvad hans moder (altså f. 1767) havde fortalt. - Ifølge dette var hans mormor, nævnte Kirstine Nielsdatter, datter af Niels Nielsen Bundsgaard og hustru Maren Tonnesdatter i Udegaard (Udde); sidstnævntes fader, Tonnes Christensen, skulle have overtaget nævnte selvejergård efter sin fader og være blevet gift med adelsfrøkenen Anne eller Anne Johanne Norby, datter af Christen Norby og "Helene Mosmann" (nemlig Christen Norby, f. 1630/40, d. 1667, nævnt fra 1660, ejer af Lunderup i Varde landsogn, som enken solgte 1679, samt medejer af Urup i Grindsted og Donslund i Vorbasse sogne, gift 1652/62 med Helle Mormand, f. 1627/42, d. 1717(22?)), der som enke boede i Tange i Torstrup sogn 1678, nævnt 1682-85 på Agerkrog i Tistrup sogn og fra 1685 ejer og beboer af gården Silkeborg i Grene sogn i Slavs herred. - Parret er anført som L16 og J15 i VALDEMAR SEJR OG NUTIDEN, SLÆGTSFORSKNING OG DANMARKSHISTORIE, udg. af Slægtshistorisk forening for Viborg og Omegn, 1992 v. Anton Blaabjerg).

Ved en nærmere undersøgelse viser det sig, at denne Norby-afstamning ikke holder stik. Udegaard (Udde) var ikke en selvejergård, men en fæstegård under Ribe Hospital(1) med oprindeligt 3 1/2 tdr., men fra 1688 5 tdr. 6 skpr. 2 fjkr. 2 alb. hartkorn. Efter fæsteren Esche Pedersen og dennes enke Ell(?) blev gården delt, idet Oluf Eskesen overtog den ene halvdel 8.6.1657 og Thomas Nielsen den anden 17.2.1666. Ved matrikuleringen 1688 var Thomas Nielsen og Mette Hansdatter (vel enken efter Oluf Eskesen) fæstere af hver sin halvdel.

Den halvdel, som Thomas Nielsen ("Thomas Udde" døde 1725, "nær 90 år", altså f. ca. 1635) havde, synes en kort tid at have haft to fæstere, for 24.1.1702 blev udstedt fæstebrev(2) til "Tonnis Christensen af Forsum" (Foersum i Egvad sogn) på den halvgård i Ude, som Thomas Nielsen og salig Eskild Thomsen havde haft i fæste; Tonnes ægtede Thomas Nielsens datter Anna og forpligtede sig til at "give både hendes fader og moder nødtørftig livsophold". - Navnene kunne tyde på, at Thomas Nielsen havde giftet sig med ovennævnte Esche/Eske/Eskild Pedersens datter og med hendes fået sønnen Eskild Thomsen, som var blevet faderens medfæster i halvgården, men var død rimelig ung senest 1701.

Ansager sogns kirkebog oplyser, at Thomas (Nielsen) Udde døde 1725, nær 90 år gl., datteren Anna Thomasdatter (blot betegnet Thonnis Christensens hustru af Udde) døde 1740, 72 år gl. - altså f. ca. 1668, og svigersønnen Tonnes (Tønнис) Christensen af Udde døde 1751, 82 år gl. - altså f. ca. 1673. Sidst-

nævnte pars vistnok eneste barn, datteren Maren Tonnesdatter (født 1702/09 før kirkebogens begyndelse) blev gift 1729 med Niels Nielsen Bundsgaard fra Aadum/Oddum sogn; parret fik flg. 3 børn i Udde/Udegaard: Sidtzel Christine 1730 (Kierckebye's oldemor), Thomas Christian 1735 og Niels 1738.

Nævnte Oluf Eskesen, der overtog halvdelen af fødegården 1657, var vel gift med ovennævnte Mette Hansdatter (enke 1688) og må have været far, dels til den "Søren Olesen af Udde", der nævnes som fadder i sognets kirkebog 1712, og som fra senest 1721 boede i Kvie i Ansager sogn, d. 1725, 59 år gl. - altså f. ca. 1666, og dels til halvgårdens næste fæster Eske Olufsen, d. 1710 i Udde, 48 år gl. - altså f. ca. 1662. Forbindelsen til "Zidzel Eskisdatter af Udde", d. 1712, 82 år - altså f. ca. 1630, synes derimod uklar.

Eske Olufsens datter må have været Maren Eskesdatter, f. ca. 1686, d. 1769 i Skovlund i Ansager sogn, 83 år gl. Hendes 3 mænd var efter hinanden fæstere af denne halvdel af Udegaard; hun blev gift 1. gang 1710 med Peder Bertelsen af Morsbøl (Grindsted sogn), d. 1716, 2. gang 1717 med Christen Jensen af Grindsted, d. 1719, og 3. gang 1719 med Michel Raschsen, f. ca. 1688, d. 1759 i Skovlund, 71 år gl. - 6.10.1719 fik "Michel Rask, barnefødt i Crongaard" fæstebrev(3) på den halve gård i Ude med 2 tdr. 7 skpr. 1 fjk. 1 alb. hartkorn, som Christen Jensen var fradød, og hvis enke han ægtede.

Maren Eskesdatter fik 7 børn, 3 i 1., 2 i 2. og 2 i 3. ægteskab: Eske 1711, Morten 1713, Peder 1716, Thomas 1718 (d. 1730), Kirsten Marie 1720 (konf. 1736), Jørgen 1723 (konf. 1739) og Rasch 1727. - Efter sønnen Jørgens konfirmation 1739 flyttede familien fra Udegaard til Skovlund.

Hvad angår gården "Udde" eller Udegaard, så blev den på den efter kgl. bevilning af 4.8.1741 holdt auktion 17.11. over en del af Ribe Hospitals bøndergods for 350 rdlr. tilslået rådmænd Johan Krag i Varde på Niels Bundsgaard i Uddes vegne; auktionsskødet blev udstedt 19.2.1742(4). Ifølge skødet var de to halvdele af gården med ialt 5 tdr. 6 skpr. 2 fjkr. 2 alb. hartkorn da fæstet af Tønnes Christensen og Poul Sørensen. - Niels Bundsgaard samlede atter de to halvdele af Udegaard til een brugsstørrelse.

Traditionen om den adelige Norby-afstamning kan altså følges tilbage til Kierckebye's moder, f. 1767; men afstamningen var dog ikke som overleveret. - Da der bag slægtsoverleveringer ofte skjuler sig en vis kerne af sandhed, skal Norby-afstamningen måske blot søges længere tilbage. Afstamningen kunne måske være gennem Eske Pedersens ukendte kone eller Tonnes Christensens egen slægt.

Tonnes/Tønnes/Tønnes Christensen var ifølge fæstebrevet 1702 fra Foersum i Egvad sogn. Og her var han endnu 1702 ejer af jordegods, idet han (fejlagtigt benævnt Thomas) 1.12.1702, læst 29.9.(5), udstedte et pantebrev på 80 rdlr. til

Niels Andersen Boltrup til Østergaard (Lyne sogn) med pant i 1/4 af Peder Nielsens gård, 1/4 af Niels Christensens bol og 1/3 af halvbolet Sandholt, beboet af Søren Pedersen, alt i Foersum og tilsammen 2 tdr. 1 skp. 1 fjkr. 2 alb. hartkorn; som vitterlighedsvidne nævnes da "min kære broder, velforstandig mand Jens Christensen i Foersum Mølle".

En tredje bror var Poul Christensen (Tarm) i Foersum. Ved skifterne 28.1.1727 og 4.7.1737(6) efter både Elsebe Dorethe Michelsdatter, d. 30.12.1726, og hendes efterlevende mand Poul Christensen, d. 4.6.1737, nævnes som Pouls bror Tønnes Christensen "i Ud i Ansager sogn". 1727 siges Poul 6.7.1719 at have fæstet sin gård af broderen, der havde købt den af sr. Morten Jepsen [Tarm] på Rækkegaard; 1727 ejede Poul selv Niels Poulsen Glarmesters gård i Foersum med 1 td. 2 skpr. 1 fjkr. 1/4 alb. hartkorn, hvoraf han havde bortfæstet halvdelen til sin moster Mette Poulsdatter. - Da Poul Christensen i Foersum ved skøde af 28.12.1735, læst 21.5.1738(7), solgte sidstnævnte gård ("bolig") til sønnen Hans Hendrich Poulsen blev det oplyst, at Poul havde arvet den "efter sin salig fader Christen Sørensen i Foersum".

Poul Christensen nævnes med tilnavnet Tarm, da han som "velagt karl" 10.11.1696, læst 2.12.(8), modtog et pantebrev på 100 rdlr. af Niels Christensen Gredsbøl i Foersum med pant i dennes iboende gård med 3 tdr. 5 skpr. 2 fjkr. 1 alb. hartkorn arvet efter Niels' svigerfar Poul Jepsen Tarm. Med pant i denne gård udstedte Poul Christensen i Foersum 12.1.1700, læst 22.6.1701(9), et pantebrev på 40 rdlr. til sin "kære moders farbroder, nu salig borgmester Jep Tarm i Ringkøbing hans efterleverske, dydædle matrone Birgitte Mortensdatter Beeske og hendes søn sr. Morten Jepsen Tarm [senere Rækkegaard, se ovenfor]. - Endelig udstedte Mette Poulsdatter af Foersum, afgangne Niels Christensen Gredsbøls efterleverske et pantebrev 4.2.1732, læst 22.7.1733(10), på 250 rdlr. til Poul Christensen i Foersum med pant i nævnte gård, som hendes "kære fader Poul Jepsen Tarm" havde overdraget hende 24.4.1677.

Af foregående dokumenter fremgår det altså, at Tønnes Christensen og hans brødre Jens og Poul Christensen (Tarm) var sønner af Christen Sørensen i Foersum og hustru N.N. Poulsdatter, søster til Mette Poulsdatter (gift med Niels Christensen Gredsbøl), datter af Poul Jepsen Tarm i Foersum, bror til den rige borgmester Jep Jepsen Tarm i Ringkøbing, f. ca. 1606, d. 1689, 83 år gl.(11). - Ej heller ad denne vej synes der altså at være adelig Norby-afstamning.

Udforskningen af Tonnes Christensens herkomst er et eksempel på, at der ved hjælp af ejendomshistorie i et sogn som Egvad, hvor kirkebogen først begynder 1814, udmærket kan klarlægges slægtsforhold både i 1600- og 1700-tallet.

Hans Viuf-Sørensen
Søværnet 2, 8800 Viborg
tlf. 86 61 30 94

Noter:

- 1 Matriklen 1688 for Lundenæs amt, Z.9-16, f.25, Ribe Hospitals jordebog ca. 1650 i Ribe Katedralskoles arkivs adkomster til skolens gods, C.638-118, og Ribe Hospitals jordebog 1640-72 (synes anlagt 1653), C.658-42, f.28.
- 2 Ribe Hospitals fæsteprotokol 1719-92, C.658-43, f.107.
- 3 Samme.
- 4 Ø. og Nr. Horne hrd.s skøde- og panteprotokol 1739-74, B.82.F-SP.1, f.12b.
- 5 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 33, 1702-05, B.24-668, f.245b.
- 6 Lundenæs amts skifteprotokoller 1725-30, A 1725-27, B.8-1075, f.140, og samme 1731-49, A 1731-41, B.8-1077, f.180b.
- 7 Viborg landstings skøde- og panteprotokol 41, 1737-45, B.24-684, f.99.
- 8 Samme 30, 1696-97, B.24-662, f.184.
- 9 Samme 32, 1699-1701, B.24-666, f.343.
- 10 Samme 40, 1731-37, B.24-682, f.283b.
- 11 Carl Lindberg Nielsen: Ringkjøbing Købstads Historie, s.321.

Professor Ole Borchs bror i Fjaltring

Fra Holger Hertzum-Larsen, Hovedgaden 32, Nr. Nissum, 7620 Lemvig, tlf. 97 89 13 07, er følgende modtaget:

Var præsten Claus Olufsen Borch i Fjaltring bror til professoren i København? - Spørgsmålet har optaget mange; i papirer lånt af Erling Møller, Rønde, fandt jeg afskriften af en præsteindberetning, dateret Lomborg Præstegaard 9. juni 1714, fundet i Ribe bispearkivs Indberetninger om præsternes indkomster 1714, C.4-688.

Her skrev Lomborg-præsten Laurids Clausen Borch, præstesøn fra Fjaltring: Penge på rente har jeg ingen af uden en ringe del, som af min sl. farbroder, sl. doctor Ole Borch i København til fadder-gave mine børn ere forædret og til deres studeringers fremtarv, hvis rente årligen tilgår til klæder og videre fornødenhed....

Valdemar Sejr og nutiden

Viborg-foreningen takker hermed for den store interesse, som der har været for hæftet om middelalderkongen og hans nulevende efterkommere. - Projektet har givet et overskud på foreløbigt små 2.000 kr., som foreningen har øremærket til andre udgivelser; sammen med Ålborg-foreningen planlægges yderligere publikationer til gavn og glæde for slægtsforskere over hele landet.

Ideer og tilsagn om støtte modtages med taknemmelighed!

A.B.